

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE GÖREV YAPAN PERSONELİN YEŞİL BİLGİ OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: KOP BÖLGESİ ÖRNEĞİ*

Elif ŞEŞEN** Yasin ŞEŞEN***

EXAMINING THE GREEN INFORMATION LITERACY LEVELS OF UNIVERSITY LIBRARIES STAFF: THE EXAMPLE OF KOP REGION

Özet

Üniversite kütüphaneleri, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve devamlılığı için planlar yaparak, gerekli önlemleri almaya çalışan önemli birimlerden birisidir. Çünkü üniversite kütüphaneleri çok sayıda kişinin uzun süreler bir arada bulunduğu mekânlardır. Ayrıca bilgi merkezi olarak bilginin saklanması ve yayılması konusundaki rolleri dolayısıyla üniversite kütüphaneleri bölgesel kalkınma için olduğu kadar çevresel sürdürülebilirlik açısından da önem arz etmektedirler. Dolayısıyla üniversite kütüphanesi çalışanlarının çevre farkındalığının yüksek olması, aynı zamanda üniversitenin bir bütün olarak sürdürülebilirliğini de etkilemektedir. Tüm dünyada giderek artan dijital dönüşüm sürecinde kişilerin dijital teknolojileri ve araçları etkin bir şekilde kullanabilmesini sağlamayı hedefleyen bilgi okuryazarlığı, dijital ortamda etkili olduğu kadar güvenli ve etik bir şekilde bilgi edinmeyi, paylaşmayı ve değerlendirmeyi de içermektedir. Bu kapsamda bilginin toplanması, saklanması ve yayılması sürecinde bireylerin çevresel etkileri düşünerek hareket etme zorunluluğu da ihtiyacı da giderek artmaktadır. Bu bakımdan bölgesel kalkınma açısından öncü kurumlar olan üniversitelerin bilgi merkezlerinde çalışan personelin yeşil bilgi farkındalığı ve okuryazarlığının yüksek olması da daha önemli hale gelmektedir. Bu çalışma, KOP Bölgesi Kütüphanelerindeki (ÜNİ-KOP) akademik kütüphane personelinin çevre farkındalığı ile bilgi okuryazarlığı yani yeşil bilgi okuryazarlığı düzeylerini çeşitli demografik değişkenler açısından belirlemeyi hedeflemektedir. Verileri, iki bölümden oluşan bir anket formu ile çevrim içi ve yüz yüze olarak toplanan çalışmanın evreni, bölgedeki akademik kütüphanelerde çalışan toplam 187 kişi olup çalışmaya 93 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmanın sonuçları cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir durumu açısından katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Buna karşın medeni durum, günlük çalışma süresi ile kurumda fazla mesai yapılıp yapılmaması bir farklılığa yol açmamıştır. Çalışmanın sonuçları değerlendirilerek, yeşil bilgi farkındalığı ve okuryazarlığının geliştirilmesi açısından geleceğe yönelik önerilerde de bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Üniversite kütüphaneleri, Bölgesel kalkınma, Bilgi okuryazarlığı, Yeşil bilgi okuryazarlığı, KOP Bölgesi

Abstract

University libraries are among the important units that strive to develop plans and take the necessary measures to ensure and maintain environmental sustainability. University libraries are spaces where many people gather for long periods of time. Furthermore, due to their role as information centers in storing and disseminating information, university libraries are crucial for both regional development and environmental sustainability. Therefore, a high level of environmental awareness among university library staff also impacts the sustainability of the university as a whole. In the increasingly digital transformation process worldwide, information literacy which aims to enable individuals to effectively use digital tools and technologies, also includes acquiring, sharing, and evaluating information in the digital environment in a safe, effective, and ethical manner. In this context, the necessity and need for individuals to act with consideration for environmental impacts in the collection, storage, and dissemination of information is increasingly important. Therefore, it is becoming more important for the staff working in the information centers of universities, which are leading institutions in regional development, to have a high level of green information awareness and literacy. This study aims to examine the environmental awareness and information literacy (green information literacy) levels of academic librarians at the KOP Regional Libraries (UNIKOP) in terms of various demographic variables. The survey form consists of two parts, and data was collected face-to-face and online. The study population consisted of 187 individuals working in academic libraries in the region, 93 of whom volunteered. The study results indicate significant differences among participants in terms of gender, age, education, and income. However, marital status, daily working hours, and whether the institution worked overtime did not lead to any significant differences. The study results are evaluated and recommendations for future development are made for improving green information awareness and literacy.

Keywords: University libraries, Regional development, Information literacy, Green information literacy, KOP Region

* Bu çalışma, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen SBT 2026/2-HİDEP nolu projeden üretilmiştir.

** Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İletişim Fakültesi, elifsesen@gmail.com, 0000-0002-8513-9647

*** Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Rektörlük, ysesen11@gmail.com, 0000-0001-6896-0567

Giriş

Çok sayıda kişinin uzun süre bir arada bulunduğu mekânlar olarak akademik kütüphanelerin hizmet verebilmesi için enerji ve su başta olmak üzere önemli miktarda kaynağa ihtiyacı vardır (Saha ve Guha, 2019). Bilgiye erişim sistemlerinin insanların gündelik yaşamının bir parçası olduğuna ve buna bağlı olarak bilgi ve iletişim teknolojilerinin geçmişe kıyasla daha yoğun bir şekilde kullanıldığına dikkati çeken Chowdhury (2012) teknoloji kullanımının sera gazı salınımını da artırdığını hatırlatmaktadır. Sadece internette değil, kütüphane katalogları, veritabanları, kurumsal arşivler, gazete, kitap ve dergi gibi elektronik kaynaklarda her gün milyarlarca arama yapıldığını belirten Bennett (2003) ise bilgi teknolojilerinin ve internet kullanımının enerji tüketimi ile çevre üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır. Örneğin 10 MB verinin depolanması için 2,5 kg CO₂ üretilirken internet üzerinden 30 dakika video izlemekten kaynaklanan emisyonlar yaklaşık 1,6 kg CO₂'ye denk gelmektedir. Veri merkezleri toplam küresel sera gazı emisyonlarının %2'sine katkıda bulunmaktadır (Bawden, 2016). Dolayısıyla bilgiye erişimin çevresel maliyeti ve etkileri, bilgi hizmetlerinin sürdürülebilirliği için giderek daha önemli bir faktör haline gelmektedir.

Bireyler, kurumlar ve toplumlar daha yoğun bir şekilde çevre sorunlarının getirdiği zorluklarla boğuşurken, kütüphaneler de daha fazla ekolojik (çevreci) bilinçli davranış sergileyen bireylerin eğitimi için bilgi merkezi durumuna gelmektedirler. Ancak iklim ve çevre sorunlarının karmaşık ortamında kütüphanelerin bir değişim katalizörü olma niyeti ve potansiyelleri konusunda çeşitli engeller ve yetersizlikler de ortaya çıkmaktadır (Ajani vd., 2024). Bunlardan biri de çalışanların çevre farkındalığıdır.

Bilginin edinilmesi, toplanması, sınıflandırılması, kaydedilmesi, saklanması ve kullanıcıya sunulmasından sorumlu olarak kütüphane personelinin çevresel farkındalığı hem bölgesel kalkınma hem de çevresel sürdürülebilirlik açısından önem arz eden akademik kütüphaneler açısından öne çıkan bir başlıktır. Bu noktada yeşil bilgi okuryazarlığı gündeme gelmektedir. Yeşil (çevreci) bilgi okuryazarlığı, bireylerin çevresel bilgiyi bulma, değerlendirme, yorumlama ve sürdürülebilir eylemlere dönüştürebilme becerisini ifade etmektedir. Bu kavram, klasik bilgi okuryazarlığına çevre farkındalığı ve sürdürülebilirlik anlayışının eklenmesiyle ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla ye-

şil bilgi okuryazarlığı, yalnızca bilgiye erişimi değil; bilgiyi çevresel, etik ve toplumsal bağlamda kullanma sorumluluğunu da kapsamaktadır (Aydın, 2023; Silik ve Aydın, 2021).

Toplumların ve ekonomilerin bilgiye dayalı olarak sürekli gözden geçirilmesini zorunlu kılan dijitalleşme (Yüksel ve Adıgüzel, 2011) bilginin üretildiği ve yayıldığı, gelecek nesillere aktarıldığı yerler olarak kütüphaneler için de kaçınılmaz bir süreçtir. Tüm dünyada giderek artan dijital dönüşüm sürecinde kişilerin dijital araçları ve teknolojileri bilgi edinme süreçlerinde etkin bir şekilde kullanabilmesini ve daha çevreci yaklaşımlarla kaynakları kullanıcılara sağlamayı hedefleyen yeşil bilgi okuryazarlığı, dijital ortamda etkili olduğu kadar güvenli ve etik bir şekilde bilgi edinmeyi, paylaşmayı ve değerlendirmeyi de içermektedir.

Günümüzde çevre sorunları daha küresel hale gelmişse de farkındalık ve eylem yerelde başlar. Bu bakımdan akademik kütüphanelerde çalışanların kişisel, teknik ve akademik yeşil bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmeleri hem çevresel sorunların farkına varmaları hem de çözüme katkıda bulunma amacıyla harekete geçmeleri için oldukça faydalıdır. Üniversite kütüphaneleri bölgesel düzeyde akademik, ekonomik ve sosyal grupların ihtiyaçlarına göre bilgi ve eğitim kaynağı sağlama, toplumsal katılımı artırma ve dijital erişimi kolaylaştırma gibi konularda akademik alana çeşitli katkılarda bulunmaktadır. Lahyani ve arkadaşları (2024) akademik kütüphanelerin; yerel eğitim sistemlerine destek vererek, bilgiye erişimi artırdığını ve bu sayede bireylerin bilgi ve becerilerini doğrudan geliştirdiklerini belirtmektedirler. Üniversite kütüphaneleri, araştırmacılara çeşitli içerik ve formatlarda bilgi kaynakları sağlama, veri yönetimini takip etme ve araştırma destek hizmetleri sunmanın yanı sıra yerel işletmelerin ve girişimcilerin bölge şartlarını daha iyi tanıyarak, yenilikçi çözümler geliştirmelerine de yardımcı olmaktadır. Bu bakımdan bir yerel iş birliği kuruluşu olarak KOP Bölgesi Üniversiteler Birliği'nin (UNİKOP) çalışma bölgesindeki üniversite kütüphanelerinin bölgesel kalkınmaya katkıları açısından önemli bir aktör olduğunu söylemek mümkündür.

Çevre açısından gerçekleştirdiği uygulamalarla topluma rol model olma potansiyeli olan üniversitelerde ders planlarında sürdürülebilirlik ve çevreye dair ders ya da konuların artırılmasının yanında öğrencilerin ve çalışanların çevreci davranışlarını geliştirmeye

de ihtiyaç bulunmaktadır. Bunun için de öncelikle çalışanların çevre farkındalığı düzeyinin belirlenmesi ve bilgiye çevreci erişim ve analiz becerilerinin geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çalışma, KOP bölgesi örneğinde akademik kütüphane personelinin çevre farkındalığı ile yeşil bilgi okuryazarlığı düzeylerini çeşitli faktörler açısından belirlemeyi hedeflemektedir. Çalışmada cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, gelir, günlük çalışma süresi olmak üzere belirli demografik faktörler bağlamında akademik kütüphane çalışanlarının çevre farkındalığı ile bilgi okuryazarlığı düzeyleri incelenecektir.

Literatür Değerlendirmesi

Yeşil bilgi okuryazarlığı, bireylerin çevreyle ilgili bilgiyi bulma, değerlendirme, anlayabilme ve sorumlu biçimde kullanma becerilerini doğrudan ifade etmektedir. Yeşil bilgi okuryazarlığı, temel olarak bilgi okuryazarlığının çevresel farkındalıkla gerçekleştirilmesine dayanır. Bu bakımdan hem bilgi, hem de çevre (yeşil) okuryazarlığı gerektirir.

Bilgi Okuryazarlığı

Farklı sözcüklere eklenen "okuryazarlık" terimi, o alanda ihtiyaç duyulan temel bilgi ve becerilere sahip olma (Snavey ve Cooper, 1997: 12) anlamına gelmektedir. Bilgi okuryazarlığı, bilgiye etkin bir şekilde erişme, değerlendirme ve kullanma becerisini (Kurbanoğlu ve Akkoyunlu, 2001: 87) ifade etmektedir. Bilgi okuryazarlığı sağlıktan finansla, çevreden kişisel ilişkilere bireylerin farklı yaşam alanlarında bilinçli kararlar alabilmelerine yardımcı olabilecek önemli bir yaşam becerisi (Gürdal, 2000: 179) ve etik davranışı teşvik etmede önemli ve kritik bir araçtır (Adıgüzel, 2011: 17). Badke (2010: 48) bilgi okuryazarlığı kavramının 1974 yılında dönemin Amerikan Bilgi Endüstrisi Derneği (Information Industry Association) başkanı Paul Zurkowski tarafından ilk defa kullanıldığını belirtmektedir. Kavramın yeni kullanılmaya başlandığı 1970'li yıllarda daha çok problem çözme ve karar verme amacıyla bilgiye ulaşma becerisi üzerinde durulurken; iş hayatı, toplumsallaşma, vatandaşlık eğitimi, hayat kalitesi gibi farklı alanlara uygulanmasıyla birlikte kavramın tanımı; bilgiyi etik ilkeler çerçevesinde tanımlama, bulma, kullanma, değerlendirme ve aktarma becerilerini de kapsayacak şekilde genişlemiştir. Bilgi okuryazarı bireyler, yaptıkları işler ve gündelik hayatlarında bilginin nasıl bulunacağı ve

düzenleneceğinin yanı sıra nasıl öğreneceklerini de bilirler. Bir başka deyişle, bu kişiler ihtiyaç duydukları bilgileri edinmeyi ve eleştirel bir şekilde değerlendirmeyi yani öğrenmeyi öğrenmiş bireylerdir. IFLA'nın (2018) bilgiyi bulma, değerlendirme ve kullanma olmak üzere üç grupta ele aldığı bilgi okuryazarlığı becerilerinin yaşamın her alanını kapsadığı söylenebilir. Bundy (2004: 4) bilgi okuryazarlığının katılımcı yurttaşlık ile yaşam boyu öğrenmenin yanı sıra kişisel ve kurumsal gelişim için de temel bir faktör olduğunun altını çizmektedir. Bilgi okuryazarlığı akademik bir beceri olduğu kadar günlük hayatta karşılaşılan sorunlara çözüm üretilmesi açısından da önem arz etmektedir. İnsanlar, internetteki bilgiye nasıl erişeceklerini, hangi kaynakların güvenilir olduğunu nasıl anlayacaklarını ve bilgiyi etkili bir şekilde nasıl kullanacaklarını bilgi okuryazarlığının katkısıyla öğrenmektedirler.

Farklı grupların bilgi okuryazarlığı düzeyleri ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Üniversite öğrencileri (Kurbanoğlu ve Akkoyunlu, 2001; Özel, 2016; Polat, 2005; Yılmaz ve Kavak, 2024), öğretmen adayları (Adıgüzel, 2014; Büyükçolpan ve Yılmaz, 2023; Gömleksiz vd., 2013; Karadeniz Bayrak, 2014; Kaya ve Durmuş, 2008; Önal ve Çetin, 2014; Ünal ve Er, 2015), öğretmenler (Akkoyunlu ve Kurbanoğlu, 2004), kamu kurumu personeli (Avcı ve Arslan, 2019) gibi farklı gruplara yönelik çalışmalar genel itibarıyla katılımcıların bilgi okuryazarlığı düzeylerinin düşük ya da orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Bilgi yoğun dijital bir dünyada yaşam, güncel ve doğru bilgiye nasıl ulaşılacağını bilen ve bu süreçte çevresel etkileri de dikkate alan uzman bilgi merkezi çalışanlarına ihtiyacı arttırdığı gibi çalışanların niteliklerinin geliştirilmesini de öncelikli hale getirmiştir. Hızlı değişime uyum sağlayabilecek nitelikli insan gücü ihtiyacının en fazla hissedildiği yerlerin başında üniversiteler ve üniversite kütüphaneleri gelmektedir.

Kütüphaneler ve Bilgi Okuryazarlığı

Kütüphaneler, bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması, teşvik edilmesi ve geliştirilmesinde önemli işlevlere sahiplerdir. Eğitim kurumlarının bu süreçteki rolü kadar, onların en temel destek unsurlarından biri olan kütüphanelerin sorumluluğu da göz ardı edilemez. Kütüphaneler; bireylerin eleştirel düşünme, araştırma ve değerlendirme becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayan enformasyon kaynaklarına erişim olanağı sunmaktadır. Bilgi okuryazarlığı için ihtiyaç du-

yulan temel becerilerden olan gerekli kaynaklara ulaşma, bu kaynaklardan elde edilen enformasyonu analiz edip sentezleyerek bilgiye çevirmede önemli görevler üstlenen kütüphanelerin bilgi okuryazarlığının bir bileşeni olduğu söylenebilir (Büyükçolpan ve Yılmaz, 2023: 149).

Eğitim sisteminin temel faktörlerinden biri olan akademik kütüphanelerin eğitim sistemi değiştikçe rol ve sorumlulukları da değişmekte ve genişlemektedir. Günlük hayatımızın hemen her alanında bilgi ve iletişim teknolojilerinin artan kullanım oranları, günümüzde ve gelecekte bireylerden sahip olması beklenen becerilerin de sürekli değişmesini beraberinde getirmektedir. Buna paralel olarak akademik kütüphanelerde bilgi toplumunun gerektirdiği yeni yetkinlik ve becerileri hayata geçirebilecek çalışanlara daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır (Ray, 2001; Walter; 2011). Peacock (2001: 28) akademik kütüphanecilerin eğitim ortamındaki kilit eğitimcilerden biri olduğunu hatırlatarak kütüphanecilerin bu işlevi daha verimli bir şekilde yerine getirebilmeleri için yeni nesil kütüphanecilerin öğrenme kolaylaştırıcıları haline gelmeleri gerektiğine ve bunun için de kampüs çapında hem idari hem akademik işbirliklerinin kurulmasına ihtiyaç bulunduğuna dikkati çekmektedir. Değişen dünyanın rotasını kavrayıp yönlendirebilen bilgi uzmanları, bilginin ve çevrenin sürdürülebilirliğini sağlamaya katkıda bulunabilirler. Saatçioğlu ve arkadaşları (2003) tarafından yapılan çalışma bilgi okuryazarlığı eğitiminde kütüphane ve kütüphane çalışanlarının önemini ortaya koymaktadır. Büyükçolpan ve Yılmaz'ın (2023) çalışması, öğrencilerin bilgi okuryazarlığı düzeyleri ile kütüphane kullanım durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, kütüphaneleri daha sık kullanan katılımcıların eleştirel düşünme ve kaynak gösterme düzeylerinin daha az kullanan katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Cadovska ve Tkalcic (2017), akademik kütüphanelerde bilgi okuryazarlığının desteğiyle sürdürülebilir kalkınma konusunda farkındalığı artırarak ve eleştirel düşünmeyi teşvik ederek insan kararlarının ve eylemlerinin çevre üzerindeki etkisini anlama yeteneğinin geliştirilebileceğini öne sürmektedirler.

Çevre Okuryazarlığı

Çevre konusunda ihtiyaç duyulan tutum ve davranış değişikliği eğitim yoluyla bireylere, çevreye yönelik bilgi ve duyarlılık aşılanarak gerçekleştirilebilir (Karabulut, 2022; Zheng vd., 2020). Kinslow ve arkadaşlarına (2019) göre, çev-

resel sorunların çok daha karmaşık hale geldiği günümüz toplumunda bu durumla ancak bilimsel düşünme becerilerine sahip, çevre konusunda bilinçli bireylerle baş edilebilir. Çevre farkındalığının, sorunların çözümünde bireylerin bazı becerilere sahip aktif ve katılımcı vatandaşlar olarak sergileyecekleri davranışlarla desteklenmesine yani bilginin farkındalığa, farkındalığın davranışa yansımaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu da çevre okuryazarlığı kavramını beraberinde getirmektedir. Bireylerin çevreye dair kavramları bilmesi, bu kavramlar ile olaylar arasında ilişki kurabilmesi (Kıışoğlu vd., 2010) olarak çevre okuryazarlığı; bireylerin çevresel gelişim için gerekli olan bilgileri araştırması ve elde etmesi ile doğru çevresel kararlar için bu bilgileri kullanma sorumluluğuna sahip olmasını sağlamayı amaçlamaktadır (Archie, 2003). Bu noktada bilgi, çevre farkındalığı için de büyük önem taşımaktadır. Çevre okuryazarı bireylerin çevre ile ilgili bilgi sahibi olmalarının yanı sıra teknolojik gelişmeleri çevre açısından sorgulayabilen kişiler de olmalarına ihtiyaç bulunmaktadır (Leeming vd., 1995).

Üniversite öğrencilerinin (Kaplowitz ve Levine, 2005; Teksöz vd., 2010; Yıldız vd., 2023), öğretmen adaylarının (Aksoy ve Pekel, 2017; Altınöz, 2010; Koç ve Karatekin, 2013), öğretmenlerin (Erbasan, 2018; Karaismailoğlu, 2018), özel sektör çalışanlarının (Küçükbaş Duman ve Atabek Yiğit, 2019) çevre okuryazarlığı düzeyine yönelik yapılan çalışmalar genel itibarıyla katılımcıların çevresel farkındalık düzeylerinin yüksek ancak çevre bilgilerinin düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Thomas ve Nicita (2002) yükseköğretimde sürdürülebilirlik ile ilgili çalışmalarında üniversite öğrencilerinin yanı sıra personelinin de çevre okuryazarlığının belirlenmesi ile ilgili daha fazla çalışma yapılması gerektiğinin altını çizmektedirler.

Kütüphaneler ve Çevre Okuryazarlığı

Günümüzde diğer kurumlar gibi kütüphaneler de faaliyetlerinden kaynaklanan karbon ayak izini azaltma ve çevreye daha duyarlı hizmetler geliştirmenin yanı sıra kullanıcılarının bilgi ve farkındalık düzeyini artırmaya çalışarak bireylerin ve toplumların daha yeşil ve sürdürülebilir hale gelmesine yardımcı olmaya çalışmaktadır. Ancak yeşil kütüphane hareketi, çevre farkındalığı ve okuryazarlığına sahip kütüphanecilere ihtiyaç duymaktadır.

Kütüphanelerin, kullanıcılarını çevre konusunda

eğiterek farkındalıklarını artırbileceğine çeşitli çalışmalarda (Hauke ve Werner, 2013; Mulumba ve Nakazibwe, 2017; Oyelude ve Alabi, 2013) değinilmiş olmakla birlikte bunun için öncelikle nitelikli personel ve kaynağa ihtiyaç bulunmakta olup kütüphane çalışanlarının kendilerinin de bu rolün farkında olması gerekmektedir (Son, 2024). Kütüphanelerin ve kütüphanecilerin toplumsal rollerini yeşil kütüphane kavramı üzerinden tartışan Hauke (2023) çevresel farkındalığa ve sorumluluğa dikkat çekerek bilgi uzmanlarının artık bilgi okuryazarlığının ötesinde yeşil (trans) bilgi okuryazarlığına yönelmeleri gerektiğinin altını çizmektedir. Yeşil kütüphaneler kullanıcılarını sürdürülebilir ve sorumlu bir şekilde düşünmeye ve hareket etmeye teşvik etmek için mevcut tüm araç ve kaynaklarını kullanmanın yanı sıra uzmanlarını da eğitmelidir. Çevre dostu yeşil kütüphane için kütüphane çalışanlarının çevresel iletişim ve farkındalığının artırılması gerekmektedir (Karioja, 2012). Bincy ve Vasudevan'ın (2023) çalışması kütüphane çalışanlarının farkındalık düzeyi ile kütüphanenin çevre dostu uygulamaları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Çalışanların çevre bilincinin artışı, kütüphanede çevre dostu yaklaşımı desteklemektedir.

Yeşil kütüphaneler, insanların farkındalığını artırarak yeşil bilinci geliştirmeye ve böylece daha sağlıklı bir toplum ve çevreye ulaşmaya destek olabilirler. Yeşil kütüphanelerin temel amacı, sürdürülebilir bir toplumun oluşmasına katkı sağlamak, çevre dostu ve kullanıcı odaklı hizmet sunmaktır (Özdemir ve Arslantekin, 2024: 486). Yeşil uygulamalar ve hizmetler, akademik kütüphaneleri canlandırabilir ve kullanıcılar arasında çevresel bilgilerin yayılmasına yönelik daha fazla topluluk katılımını ve ilgisini teşvik edebilir (Singh ve Mishra, 2021). Literatürdeki yeşil kütüphane tanımlarını inceleyen Sahavirta (2018: 19) çevre bilincine sahip bir kütüphanenin; kütüphane binası ve hizmetlerinin çevresel etkilerine yönelik bir stratejisi olması gerektiğinin altını çizmektedir. Ayrıca kütüphanenin çevresel bilgilere kolay ve açık erişimi sağlamasının yanı sıra kütüphane çalışanlarının da bilgi arama ve sunma becerilerini yani bilgi okuryazarlıklarını geliştirerek bilgiye erişimde eşitliği sağlama ve böylece toplumun çevre bilincini artırma sorumlulukları olduğunu belirtmektedir. Gupta ve arkadaşları (2018) da kütüphanenin iyi çevreci uygulamalar konusunda özelde kullanıcılarını, genelde de halkı eğitmesi gerektiğini belirtmektedirler. Bununla birlikte üniversite kütüphanelerinde yeşil kütüphane

projelerine katılımın önünde kaynak, eğitim ve ilgi eksikliği gibi çeşitli engeller bulunmaktadır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda (Demirtaş Doğan ve Gürpınar, 2023; Kişi, 2025) da yeşil kütüphanelerin çevresel, toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından üstlendikleri rolün değerlendirilmesi amacıyla kütüphane çalışanlarının ve kullanıcılarının çevresel farkındalıkları ve yeşil uygulamalar hakkındaki bilgi düzeyleri ölçülmüştür. Akbulut ve arkadaşlarının (2018) Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde yaptıkları araştırmanın bulguları, katılımcıların çevre bilinci düzeyinin, yeşil uygulamaları benimseme oranından daha yüksek olduğunu; kütüphanecilerin büyük çoğunluğunun çevre temalı eğitim programlarına katılmaya gönüllü olduğunu göstermiştir. Kütüphaneciler çevresel farkındalığa sahip olmakla beraber bunu günlük uygulamalarına yansıtmakta yetersiz ya da ilgisiz kalmaktadırlar. Nitekim Tariq ve arkadaşları (2025) da yeşil kütüphanelerin yeşil bilgi okuryazarlığına katkı sağlaması için kütüphane çalışanları ve kullanıcıları tarafından benimsenmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Jankowska ve arkadaşları (2014) akademik kütüphanelerin bilgi okuryazarlığı eğitimlerine çevresel sürdürülebilirliği de dahil etmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Lei (2019) de bilgi okuryazarlığı ve öğretiminin davranışsal düzey ile düşünme düzeyi olmak üzere çok yönlü yeşil bilgi okuryazarlığı eğitimi ve standartlaştırılmış programlar geliştirerek etkili yeşil davranışa ve yeşil uygulamaya dönüştürülmesini önermektedir. Bu bakımdan 2025 yılında Ohio Eyalet Kütüphanelerinde gerçekleştirilen Bilgi Okuryazarlığı Öğretim Sertifikası pilot programında yeşil bilgi hizmetlerine de yer verilmiştir (Hammons vd., 2025). Sürdürülebilir düşünme fikrini yeşil bilgi okuryazarlığı eğitimine yerleştirmek, yalnızca yeşil bilgi hizmetlerini optimize etmekle kalmayacak, aynı zamanda tüm toplumun bilgi endüstrisinin çevre dostu bir şekilde gelişmesini de teşvik edecektir.

Yeşil Bilgi Okuryazarlığı

Bilgi okuryazarlığı ve çevre (yeşil) okuryazarlığı birbiriyle yakından bağlantılıdır. Bilgi okuryazarlığı, çevresel konularda iyi bilgilendirilmiş kararlar almak için en alakalı, güncel ve güvenilir bilgi kaynaklarına erişmeyi ve bunları seçmeyi kolaylaştırır. Bilgi okuryazarlığı becerileri çevre farkındalığı ile yeşil okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine ve iyileştirilmesine yardımcı olur.

Bilgi okuryazarlığı kavramı kütüphaneciler için

yeni olmamakla birlikte; bilgi okuryazarlığının 'yeşil'e dönüşümü yenidir. Bir kişinin çevre farkındalığı ve çevre konusundaki algısı ve bilgisi (Bincy ve Vasudevan, 2023) olarak yeşil bilgi okuryazarlığı, hem bireylerin hem de kurumların davranışlarını değiştirmeyi hedefler. Yeşil bilgi okuryazarlığı bireylerde sürdürülebilir düşünmeyi de içerecek şekilde gelişmiş bir dizi beceriye atıfta bulunur ve bu beceriler bireylerin daha çevreci davranışlar sergilemesini kolaylaştırır (Kurbanoğlu ve Boustany, 2014). Bireyleri bilgi ararken, kullanırken ve iletirken nasıl yeşil olacakları konusunda bilinçlendirmeyi amaçlayan yeşil bilgi okuryazarlığı, bireylerin sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir düşünce alanındaki farkındalığının artması ve çevresel zorluklarla başa çıkma da bireysel ve örgütsel davranışlarda değişikliklerle birlikte gelir. Bu nedenle kütüphanelerde yeşil bilgi düzeyi ve farkındalığının incelenmesi hem mikro hem de makro düzeyde fayda sağlayacaktır. Devine ve Appleton (2023) halk kütüphanelerinin çevre eğitimindeki rolünü araştırdıkları çalışmalarında çevreci bilgiye ulaşmaya yönelik eğitim programlarının önemine değinirken; Albertyn ve Zinn (2022) çalışmalarında kütüphane kullanıcılarının çoğunluğunun kütüphanecilerin kullanıcılara yeşil bilgi okuryazarlığı konusunda rehberlik etmesi gerektiğini düşündüklerini ortaya koymuşlardır. Ren ve Lu'nun (2024) çalışması kütüphanecilerin çoğunun kütüphanenin çevresel sürdürülebilirlik konusunda toplum için bir rol model olması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Doğru bilgiyi doğru zamanda sağlayan bilgi uzmanı olarak kütüphaneciler, kullanıcıların yeşil kütüphane, açık erişimli kaynaklar ve kütüphane kaynaklarının çevresel etkileri konusunda bilgilendirilmesine odaklanan yeşil bilgi okuryazarlığı ve çevresel sürdürülebilirliğin güçlendirilmesine katkıda bulunabilirler (Vyas ve Parmar, 2021).

Değişen dünyada kütüphanelerin ve kütüphanecilerin de rolü değişmiş durumdadır. IFLA'nın (2018) "Sürdürülebilirlik kütüphanelerin işidir" sloganına da yansıyan yeşil kütüphane hareketinin ortaya çıkışıyla kütüphaneler, sadece kitap saklanıp ödünç verilen bir yer olmaktan çıkarak özelde içinde bulundukları kurum ya da toplulukların, genelde ise tüm toplumun her türlü bilgi ihtiyacını sürdürülebilir şekilde karşılayan merkezler haline gelmeye başlamışlardır. Kütüphaneciler, yeşil (sürdürülebilirlik) okuryazarlık için örnek teşkil etmeli, bu süreçte eğitimci ve yol gösterici olarak aktif rol oynamalıdır (Hauke, 2023). Ancak örneğin Kang'ın (2018) çalışması Çinli kütüphanecilerin ve yöneticilerin yeşil bilgi farkındalığı

düzeyinin düşük olduğunu göstermiştir. Humbhi ve arkadaşlarının (2024) çalışması da kütüphane personelinin çoğunluğunun yeşil kütüphanelerle ilgili terimlere aşina olmadığını ve mevcut durumda bilgi merkezi uzmanlarının, kullanıcıları yeşil uygulamalar konusunda eğitmek için yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermiştir. Bu alanda farkındalığın ve eğitimin iyileştirilmesine ihtiyaç bulunduğu vurgulanan çalışmada bu eksikliklerin giderilmesi için kütüphanelerin gelecek planlarına yeşil bilgi okuryazarlığı, yeşil yaşam ve çevresel sürdürülebilirlik programlarının da dahil edilmesi önerilmektedir.

Yöntem

Araştırma Sorusu ve Amacı

Bu çalışma, Orta Anadolu'daki 8 ilde toplam 13 üniversiteyi kapsayan UNİKOP kütüphaneleri örneğinde, kütüphane personelinin yeşil bilgi okuryazarlığı düzeyini çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı düzeyleri üzerinden belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın temel araştırma sorusu "Belirli demografik faktörler (cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, gelir, günlük çalışma süresi) bağlamında kütüphane personelinin yeşil bilgi okuryazarlığı düzeyleri farklılaşıyor mu?" şeklindedir.

Evren ve Örneklem

Zaman ve kaynak kısıtı ile araştırmacıların erişim kolaylığının yanı sıra UNİKOP bölgesinin seçilmesinde, akademik iş birlikleri ile bölgesel kalkınma çabalarına destek verilmesinin, bölge üniversitelerinin stratejik planlarında öne çıkan hedeflerden biri olması da etkili olmuştur. Lenstra (2014) kütüphanelerin, yerel ve bölgesel topluluklarla iş birliği yaparak, sosyal sermayeyi güçlendirdiğini ve toplumsal sorunlara çözümler geliştirdiğini vurgulamaktadırlar. Bu tür iş birlikleri, bölgesel kalkınmayı destekleyen sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesine de olanak tanır. Üniversite kütüphaneleri kişisel gelişimin yanı sıra bölgesel kalkınma açısından da hayati kurumlardır. Çevresel sürdürülebilirliğin yerelde başladığı dikkate alındığında akademik kütüphane personelinin bilgi okuryazarlığını çevresel farkındalıkla geliştirmesi hem kurumsal hem de bölgesel düzeyde fayda sağlayacaktır.

Veri Toplama Süreci

KOP Bölgesi Üniversiteler Birliği (UNİKOP) 2012 yılında kurulmuştur. UNİKOP dahilindeki 8 ilde 10'u devlet ve 3'ü vakıf olmak üzere toplam 13 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerin kurumsal ağ sayfaları incelenmiş olup; 2025 yılı itibarıyla Aksaray Üniversitesi'nde 18 personel, Kapadokya

Üniversitesi'nde 4 personel, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde 10 personel, Kırıkkale Üniversitesi'nde 11 personel, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi'nde 23 personel, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nde 2 personel, Konya Teknik Üniversitesi'nde 12 personel, KTO Karatay Üniversitesi'nde 8 personel, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde 22 personel, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde 14 personel, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde 17 personel, Selçuk Üniversitesi'nde 34 personel, Yozgat Bozok Üniversitesi'nde 12 personel olmak üzere kütüphanelerde toplam 187 personel olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Dolayısıyla araştırmanın evreni bu üniversite kütüphanelerinin çalışanları olan toplam 187 kişidir. G*Power programı kullanılarak yapılan hesaplamaya göre (kitle sayısı 187 endeksli yapılan güç analizi sonucuna göre etki büyüklüğü 0.3, %5 hata payı ve %90 güç değeri nokta çift serili korelasyon testi için) örneklem sayısı 88 kişi olarak belirlenmiştir. Çalışmaya 95 kişi katılmış ancak 2 anket formunda eksiklikler tespit edilmiştir. Dolayısıyla bulgular bölümünde sunulan analizlere 93 kütüphane çalışanı dahil edilmiştir. Çalışmada amaçlı örnekleme yapılmış olup çalışılan konu hakkında daha fazla bilgi sağlayacak kişilerin seçilmesi burada temel amaçtır (Patton, 2002). Bu noktadan hareketle anket formu sadece bölgedeki 13 üniversitenin kütüphane personeline gönderilmiştir.

KOP Bölgesi Üniversiteler Birliğinde (UNİKOP) bulunan üniversite kütüphanelerinde görev yapan personelin çevre farkındalığı ve yeşil bilgi okuryazarlığı düzeyini belirlemeyi amaçlayan çalışmada, veriler 15 Kasım 2025-15 Ocak 2026 tarihleri arasında yüz yüze, eposta ve çevrimiçi ortamlarda uygulanan anket formu ile toplanmıştır. Anket formlarının cevaplanması 20-40 dakika arasında sürmüş olup araştırmada elde edilen veriler, SPSS programında analiz edilmiştir.

Anket formunun oluşturulması öncesinde literatür taraması yapılmış ancak doğrudan araştırma konusunu ele alan bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Çalışmada üç bölümden oluşan bir anket formu ile iki farklı ölçek kullanılmıştır. Anket formunun ilk 7 sorusu, katılımcıların demografik özelliklerine yöneliktir. Anket formunun ikinci kısmında ise, Atabek Yiğit ve Balkan Kıyıcı'nın (2022) Çevre Farkındalığı Ölçeğinin (8 maddesi olumlu çevresel farkındalık ve 6 maddesi olumsuz çevresel farkındalık için) 14 maddesi; üçüncü kısmında ise Adıgüzel (2011) tarafından geliştirilen Bilgi Okuryazarlığı Ölçeğinin 29 maddesi bulunmakta olup toplam 43 ifadeye dair "1=hiç katılmıyorum"dan "5=tamamen katılıyorum"a

doğru giden beşli Likert tipi ölçek yer almaktadır. Çevre Farkındalığı Ölçeği için orijinal çalışmada McDonald Omega katsayısı hesaplanmış olup verilen değer 0.883'tür. Çalışmada kullanılan maddeler için ise bu değer 0.680 olup madde sayısının azlığına bağlı olarak 7'den biraz düşük çıkmış olmakla beraber kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir (George ve Mallery, 2003). Bilgi Okuryazarlığı Ölçeğinin genel Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı orijinal çalışmada 0,928 verilmiş olup bu çalışmada 0,731 çıkmıştır. Dolayısıyla çalışmada kullanılan ölçeğin kabul edilebilir güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir. İki ölçek de Türkçe olduğu için çeviriye ihtiyaç duyulmamış olup bölge genelindeki kütüphanelerde uygulanmadan önce kurum kütüphanesindeki 3 kişiye kısa bir bilgilendirme yapılarak pilot uygulama gerçekleştirilmiş ve anlaşılabilirlik açısından görüşleri alınıp gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Çalışma için Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli etik izin alınmıştır. (2025/14-37 Sayılı Karar)

Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik olarak yüzde ve frekans analizleri yapılmıştır. Katılımcıların çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesinde ortalamadan faydalanılmıştır. Katılımcıların; cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, gelir durumu gibi demografik özellikleri ile çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı ile ilgili ifadelerine katılımlarının normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için +1.5 ile -1.5 arasındaki değerler (Tabachnick ve Fidell, 2022) üzerinden çarpıklık ve basıklık katsayılarına ve ayrıca Kolmogorov-Smirnov test sonuçlarına bakılmış ($PK0,000 < 0,05$) ve normal dağılım göstermediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla analizlerde parametrik olmayan testler uygulanmıştır. Çalışmada ölçümlerin gruplara göre karşılaştırılmasında Mann Whitney U-Testi ve Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır.

Bulgular ve Analiz

Katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim, gelir olmak üzere temel demografik değişkenlere göre anket formundaki ifadelerine katılma derecelerine bakılmış ve elde edilen veri setleri SPSS programında analiz edilmiştir. Analiz sonuçları çalışmaya katılanların cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olduğunu gösterirken; katılımcıların medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Ayrıca günlük çalışma süresi ile kurumda fazla mesai yapılıp yapılmadığı da bir farklılığa yol açmamıştır. Analiz sonuçları tablolar ve başlıklar halinde sunulmaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

		Frekans	Yüzde			Frekans	Yüzde
CİNSİYET	Kadın	49	52,7	EĞİTİM DURUMU	Lise	44	47,3
	Erkek	44	47,3		Lisans	41	44,1
	Toplam	93	100		Lisansüstü	8	8,6
YAŞ	20-29 arası	17	18,3	GELİR	20 bin TL altı	10	10,8
	30-39 arası	47	50,5		20-40 bin TL arası	50	53,7
	40-49 arası	13	14,0		40-60 bin TL arası	24	25,8
	50-59 arası	15	16,1		60-80 bin TL arası	8	8,6
	60 ve üzeri	1	1,1		80 bin TL üzeri	1	1,1
MEDENİ DURUM	Evli	52	55,9	GÜNLÜK ÇALIŞMA SÜRESİ	8 saatten az	3	3,2
	Bekâr	41	44,1		8-10 saat arası	55	59,1
FAZLA MESAI	Var	39	41,9		10-12 saat arası	34	36,6
	Yok	54	58,1		12 saatten fazla	1	1,1

Çalışmaya katılanların bazı demografik özelliklerinin sunulduğu Tablo 1'e göre katılımcıların %52,7'si kadın (49 kişi), %47,3'ü (44 kişi) erkektir. Katılımcıların %18,3'ü (17 kişi) 20-29 yaş aralığında, %50,5'i (47 kişi) 30-39 yaş aralığında, %14'ü (13 kişi) 40-49 yaş aralığında, %16,1'i (15 kişi) 50-59 aralığında ve %1,1'i (1 kişi) de 60 yaşın üzerindedir. Katılımcıların %55,9'u (52 kişi) evli, %44,1'i (41 kişi) ise bekârdır. Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımına bakıldığında ise %47,3'ü (44 kişi) lise, %44,1'i (41 kişi) lisans ve %8,6'sı (8 kişi) de lisansüstü mezunudur. Çalışan-

ların gelir durumlarına göre dağılımları %10,8'i (10 kişi) 20 bin TL altı, 53,7'si (50 kişi) 20-40 bin TL arası, 25,8'i (24 kişi) 40-60 bin TL arası, %8,6'sı (8 kişi) 60-80 bin TL arası, %1,1'i (1 kişi) 80 bin TL üzeri şeklindedir. Katılımcıların %41,9'unun (41 kişi) çalıştığı kurumda fazla mesai varken %58,1'inin (54 kişi) çalıştığı kurumda yoktur. Katılımcıların %3,2'si (3 kişi) günlük çalışma süresinin 8 saatten az olduğunu söylerken %59,1'i (55 kişi) bu sürenin 8-10 saat arasında, %36,6'sı (34 kişi) 10-12 saat arasında ve %1,1'i (1 kişi) de 12 saatten fazla olduğunu belirtmiştir.

Tablo 2: İfadelere Katılma Dereceleri

	İfade	N	Ortalama	Standart Sapma
ÇEVRE FARKINDALIĞI	Ç1. Televizyonu seyretmedikleri halde açık bırakanları, kapatmaları için uyarırım.	93	4,000	1,0215
	Ç2. Etrafındakileri çevre kirliliği konusunda bilinçlendirmeye çalışırım.	93	4,677	,5741
	Ç3. Eski gazete/dergileri geri dönüşüme atarım.	93	4,484	,7748
	Ç4. Arkadaşlarımın ellerini yıkarken suyu israf etmeleri beni ilgilendirmez.	93	1,710	,9954
	Ç5. Geri dönüştürülmüş bir ürün kullanmak beni mutlu eder.	93	4,129	,9805
	Ç6. Dışarıda yemeğe gittiğimizde eğer bitiremezsem kalanların paketlenmesini isterim.	93	4,387	,7523
	Ç7. Kullandığım bir ürünü tekrar tekrar farklı amaçlarla kullanırım.	93	4,344	,6836
	Ç8. Plastik şişede su almak yerine yanımda mataramı taşıırım.	93	3,935	,9419
	Ç9. Bilim insanlarının küresel ısınma olayını abarttıklarını düşünüyorum.	93	1,957	1,0206
	Ç10. Sürdürülebilir çevre için atık yönetimi konusunda faaliyetler gerçekleştirmek gereksizdir.	93	1,495	,7316
	Ç11. Hava sıcaklıklarının mevsim normallerinden farklı olması önemsenecek bir durum değildir.	93	1,742	,8957
	Ç12. Boş teneke kutuları geri dönüştürmeye gerek yoktur.	93	2,161	1,2361
	Ç13. Sürdürülebilir çevre insan dışındaki canlılar için önemli değildir.	93	1,968	,9493
	Ç14. Elektriğin hangi kaynaktan üretildiği bence önemli değil.	93	2,075	,9695

BİLGİ OKURYAZARLIĞI	B1. Bilgi edinmede düşünce ve ifade özgürlüğünü dikkate alırım.	93	4,215	,9538
	B2. Bilgiye yasal bir şekilde ulaşırım ve kullanırım.	93	3,968	,9719
	B3. Elde edilen bilgi kaynaklarını inceleyerek temel düşünceleri özetleyebilirim.	93	2,946	1,2368
	B4. Bilgi kaynaklarındaki farklı bakış açılarını anlayıp değerlendirebilirim.	93	3,828	1,2125
	B5. Web kaynaklarına ilişkin değerlendirme ölçütlerini dikkate alırım.	93	3,129	1,1908
	B6. Elde edilen bilgileri sistematik şekilde düzenleyerek sorunların çözümünde kullanabilirim.	93	2,849	1,1605
	B7. Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırabilirim ve bütünleştirebilirim.	93	3,011	1,0884
	B8. Gerekliğinde kaynaklara yeniden erişebilmek için tüm bilgi alıntılarını uygun şekilde düzenleyerek kaydedebilirim.	93	2,602	1,0440
	B9. Kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını tam ve doğru olarak gösteririm.	93	2,806	,9120
	B10. Basılı kaynak ve elektronik ortamlardaki kişisel hak ve güvenlik konularını dikkate alırım.	93	2,333	,9593
	B11. Elde edilen bilgiyi yorumlayarak sonuçlarını ortaya koyabilirim.	93	3,247	1,1764
	B12. Kullanılacak bilgiyle ilgili gizlilik ve güvenlik konularını dikkate alırım.	93	3,011	1,0054
	B13. Ulaşılan bilgiye dayalı olarak kavramlar ve çıkan sonuçlar arasındaki ilişkiyi belirleyebilirim.	93	3,516	1,2034
	B14. Bilgi kaynaklarının türlerini ve alanlarını belirleyebilirim.	93	3,118	1,0514
	B15. Bilgi ihtiyacını başkaları ile paylaşarak yapılandırabilirim.	93	2,946	1,2368
	B16. Elde edilen bilgiyi belli ölçütlere göre sınıflandırabilirim.	93	2,462	1,0689
	B17. Kaynaklardan elde edilen bilgiyi önceki bilgilerle ilişkilendirerek özgün bir şekilde yeniden ifade edebilirim.	93	2,925	,9353
	B18. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenilirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere göre değerlendirebilirim.	93	3,054	,9251
	B19. Değiştirilmiş, yanlış ve taraflı bilgiyi fark edebilirim.	93	3,172	,9738
	B20. İhtiyaç duyulan bilginin nerede bulunacağını bilirim.	93	2,312	1,2422
	B21. Bilgi kaynaklarının türlerini ve önemini bilirim.	93	3,237	1,0363
	B22. Bilgi ihtiyacını tanımlayabilirim.	93	2,151	,8840
	B23. İhtiyaç duyulan bilgiyle ilgili temel kavramları bilirim.	93	2,344	1,1180
	B24. Bilginin temel özelliklerine göre nasıl düzenlendiğini bilirim.	93	3,054	,9251
	B25. Bilgiye ulaşmada elektronik kaynaklardan yararlanabilirim.	93	4,473	,8796
	B26. Web kaynaklarını, veri tabanlarını ve tarama motorlarını kullanırken, hangi anahtar sözcük ve ilişkili terimleri, nasıl kullanacağını bilirim.	93	4,054	1,0464
	B27. Bilgiye ulaşmada güncel basılı kaynaklardan yararlanabilirim.	93	3,968	1,1078
	B28. Bilgi ihtiyacının kapsamını ve yapısını sürekli olarak gözden geçirebilirim.	93	2,215	1,1019
	B29. Bilgi ve iletişim teknolojisindeki değişiklikleri izlerim.	93	2,419	,9363
N: Katılımcı Sayısı				

Tablo 2’de katılımcıların anketin ikinci kısmında yer alan çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı ile ilgili ifadelerle katılma dereceleri gösterilmiştir. Tabloya göre katılımcıların en çok katıldıkları ifadeler çevre farkındalığı boyutunda “Etrafımdakileri çevre kirliliği konusunda bilinçlendirmeye çalışırım.” ve “Eski gazete/dergileri geri dönüşüme atarım.” ifadeleri; bilgi okuryazarlığı boyutunda ise “Bilgiye ulaşmada elektronik kaynaklardan yararlanabilirim.” ve “Bilgi edinmede düşünce ve ifade özgürlüğünü dikkate alırım.” olmuştur. En az katıldıkları ifadeler ise çevre farkındalığı boyutunda “Sürdürülebilir çevre için atık yönetimi konusunda faaliyetler gerçekleştirmek gereksizdir.” ve bilgi okuryazarlığı boyutunda “Bilgi ihtiyacını

tanımlayabilirim.” şeklindedir. Katılımcıların çevre farkındalığı boyutunda çevre kirliliği konusunda çevrelerindeki bilinçlendirmeye önem verdikleri ve dolayısıyla bu konuda bilinçli olduklarını düşündükleri söylenebilir. Bilgi okuryazarlığı boyutunda ise öne çıkan iki tema elektronik bilgi kaynaklarından faydalanma ve bilgi edinmede düşünce ve ifade özgürlüğüne önem vermedir.

İki boyutun ayrı ayrı ortalamalarına da bakılmış olup çevre farkındalığı boyutundaki 14 maddenin ortalaması 3,07 ve bilgi okuryazarlığı boyutundaki 29 maddenin ise 3,08’dir. Genel olarak iki boyut açısından da katılımcıların kendi düzeylerini ortanın üzerinde değerlendirdikleri söylenebilir.

Tablo 3: Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

	İfade	C	N	Sıra Ort.	U	p
ÇEVRE FARKINDALIĞI	Ç1. Televizyonu seyretmedikleri halde açık bırakanları, kapatmaları için uyarırım.	K	49	51,36	864,5	0,083
		E	44	42,15		
	Ç2. Etrafımdakileri çevre kirliliği konusunda bilinçlendirmeye çalışırım.	K	49	48,47	1006,0	0,474
		E	44	45,36		
	Ç3. Eski gazete/dergileri geri dönüşüme atarım.	K	49	46,34	1045,5	0,770
		E	44	47,74		
	Ç4. Arkadaşlarımın ellerini yıkarken suyu israf etmeleri beni ilgilendirmez.	K	49	42,04	835,0	0,036*
		E	44	52,52		
	Ç5. Geri dönüştürülmüş bir ürün kullanmak beni mutlu eder.	K	49	48,49	1005,0	0,548
		E	44	45,34		
	Ç6. Dışarıda yemeğe gittiğimizde eğer bitiremezsem kalanların paketlenmesini isterim.	K	49	48,41	1009,0	0,554
		E	44	45,43		
	Ç7. Kullandığım bir ürünü tekrar tekrar farklı amaçlarla kullanırım.	K	49	45,51	1005,0	0,536
		E	44	48,66		
	Ç8. Plastik şişede su almak yerine yanımda mataramı taşırım.	K	49	47,99	1029,5	0,695
		E	44	45,90		
	Ç9. Bilim insanlarının küresel ısınma olayını abarttıklarını düşünüyorum.	K	49	42,53	859,0	0,074
		E	44	51,98		
	Ç10. Sürdürülebilir çevre için atık yönetimi konusunda faaliyetler gerçekleştirmek gereksizdir.	K	49	47,43	1057,0	0,851
		E	44	46,52		
	Ç11. Hava sıcaklıklarının mevsim normallerinden farklı olması önemsenecek bir durum değildir.	K	49	53,29	770,0	0,010*
		E	44	40,00		
	Ç12. Boş teneke kutuları geri dönüştürmeye gerek yoktur.	K	49	42,79	871,5	0,094
		E	44	51,69		
	Ç13. Sürdürülebilir çevre insan dışındaki canlılar için önemli değildir.	K	49	47,83	1037,5	0,741
		E	44	46,08		
	Ç14. Elektriğin hangi kaynaktan üretildiği bence önemli değil.	K	49	47,69	1044,0	0,783
		E	44	46,23		

BİLGİ OKURYAZARLIĞI	B1. Bilgi edinmede düşünce ve ifade özgürlüğünü dikkate alırım.	K	49	49,36	962,5	0,330
		E	44	44,38		
	B2. Bilgiye yasal bir şekilde ulaşırım ve kullanırım.	K	49	49,12	974,0	0,396
		E	44	44,64		
	B3. Elde edilen bilgi kaynaklarını inceleyerek temel düşünceleri özetleyebilirim.	K	49	45,61	1010,0	0,587
		E	44	48,55		
	B4. Bilgi kaynaklarındaki farklı bakış açılarını anlayıp değerlendirebilirim.	K	49	48,39	1010,0	0,582
		E	44	45,45		
	B5. Web kaynaklarına ilişkin değerlendirme ölçütlerini dikkate alırım.	K	49	48,64	997,5	0,517
		E	44	45,17		
	B6. Elde edilen bilgileri sistematik şekilde düzenleyerek sorunların çözümünde kullanabilirim.	K	49	47,44	1056,5	0,864
		E	44	46,51		
	B7. Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırabilir ve bütünleştirebilirim.	K	49	46,65	1061,0	0,891
		E	44	47,39		
	B8. Gerektiğinde kaynaklara yeniden erişebilmek için tüm bilgi alıntılarını uygun şekilde düzenleyerek kaydedebilirim.	K	49	43,85	923,5	0,215
		E	44	50,51		
	B9. Kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını tam ve doğru olarak gösteririm.	K	49	42,45	855,0	0,071
		E	44	52,07		
	B10. Basılı kaynak ve elektronik ortamlardaki kişisel hak ve güvenlik konularını dikkate alırım.	K	49	42,29	874,0	0,061
		E	44	52,25		
	B11. Elde edilen bilgiyi yorumlayarak sonuçlarını ortaya koyabilirim.	K	49	49,45	958,0	0,340
		E	44	44,27		
	B12. Kullanılacak bilgiyle ilgili gizlilik ve güvenlik konularını dikkate alırım.	K	49	51,11	876,5	0,102
		E	44	42,42		
	B13. Ulaşılan bilgiye dayalı olarak kavramlar ve çıkan sonuçlar arasındaki ilişkiyi belirleyebilirim.	K	49	47,51	1053,0	0,842
		E	44	46,43		
	B14. Bilgi kaynaklarının türlerini ve alanlarını belirleyebilirim.	K	49	49,28	966,5	0,371
		E	44	44,47		
	B15. Bilgi ihtiyacını başkaları ile paylaşarak yapılandırabilirim.	K	49	45,61	1010,0	0,587
		E	44	48,55		
	B16. Elde edilen bilgiyi belli ölçütlere göre sınıflandırabilirim.	K	49	45,00	980,0	0,431
		E	44	49,23		
	B17. Kaynaklardan elde edilen bilgiyi önceki bilgilerle ilişkilendirerek özgün bir şekilde yeniden ifade edebilirim.	K	49	45,09	984,5	0,444
		E	44	49,13		
	B18. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenilirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere göre değerlendirebilirim.	K	49	49,24	968,0	0,368
		E	44	44,50		
	B19. Değiştirilmiş, yanlış ve taraflı bilgiyi fark edebilirim.	K	49	48,02	1028,0	0,685
		E	44	45,86		
	B20. İhtiyaç duyulan bilginin nerede bulunacağını bilirim.	K	49	40,24	747,0	0,008*
		E	44	54,52		
	B21. Bilgi kaynaklarının türlerini ve önemini bilirim.	K	49	46,97	1076,5	0,990
		E	44	47,03		
	B22. Bilgi ihtiyacını tanımlayabilirim.	K	49	45,91	1024,5	0,661
		E	44	48,22		
	B23. İhtiyaç duyulan bilgiyle ilgili temel kavramları bilirim.	K	49	44,19	940,5	0,265
		E	44	50,13		
	B24. Bilginin temel özelliklerine göre nasıl düzenlendiğini bilirim.	K	49	49,24	968,0	0,368
		E	44	44,50		
	B25. Bilgiye ulaşmada elektronik kaynaklardan yararlanabilirim.	K	49	52,16	825,0	0,021*
		E	44	41,25		
	B26. Web kaynaklarını, veri tabanlarını ve tarama motorlarını kullanırken, hangi anahtar sözcük ve ilişkili terimleri, nasıl kullanacağını bilirim.	K	49	47,65	1046,0	0,793
		E	44	46,27		
	B27. Bilgiye ulaşmada güncel basılı kaynaklardan yararlanabilirim.	K	49	47,43	1057,0	0,864
		E	44	46,52		
	B28. Bilgi ihtiyacının kapsamını ve yapısını sürekli olarak gözden geçirebilirim.	K	49	43,29	896,0	0,144
		E	44	51,14		
	B29. Bilgi ve iletişim teknolojisindeki değişiklikleri izlerim.	K	49	45,68	1013,5	0,602
		E	44	48,47		

C: Cinsiyet (K: Kadın E: Erkek), N: Katılımcı Sayısı, U: Mann Whitney U Değeri, p<0.05

Katılımcıların cinsiyeti ile anket formundaki ifadelerle katılma dereceleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U testi kullanılmış ve anlamlılık 0,05 düzeyinde test edilmiştir. Tablo 3'te görüleceği üzere sonuçlar çevre farkındalığı boyutunda 14 ifadeden 12 ifadeye; bilgi okuryazarlığı boyutunda 29 ifadeden 27 ifadeye katılımda anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. "Arkadaşlarımın ellerini yıkarken suyu israf etmeleri beni ilgilendirmez." şeklindeki Ç4 ifadesi ($U=835,0 / p=0,036<0,05$) ile "Hava sıcaklıklarının mevsim normallerinden farklı olması önemsenecek bir durum değildir." şeklindeki Ç11 ifadesi ($U=770,0 / p=0,010<0,05$); "İhtiyaç duyulan bilginin nerede bulunacağını bilirim." şeklindeki B20 ifadesi ($U=747,0 / p=0,008<0,05$) ve "Bilgiye ulaşmada elektronik kaynaklardan yararlanabilirim." şeklindeki B25 ifadesinde ($U=825,0 / p=0,021<0,05$) katılımcıların tutumları bakımından kadınlar ile erkekler arasında anlamlı bir farklılık (0,05 anlamlılık düzeyinde) vardır. Anlamlı farklılık çıkan ifadeler incelendiğinde iki ifadede kadınların, iki ifadede ise erkeklerin ortalamaları daha yüksektir. Buna göre kadın katılımcıların su israfı ve hava sıcaklıklarının mevsim normalerinden farklı olması konusunda erkek katılımcılardan daha hassas oldukları; buna karşın erkek katılımcıların bilgiye nereden ulaşacağını ve elektronik kaynaklardan nasıl faydalanacaklarını

bildiklerini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Cinsiyet ile çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı arasındaki ilişkiye yönelik çeşitli gruplar üzerinde yapılan çalışmalar farklı sonuçlara ulaşmıştır. Örneğin Karadeniz Bayrak'ın (2014) çalışması bilgi okuryazarlığı düzeyinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna varırken Demiralay (2008) ve Usluel'in (2007) çalışmalarında ise anlamlı farklılık bulunmuştur. Çevre okuryazarlığı ile ilgili öğrenciler üzerinde yapılan bazı çalışmalarda yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve medeni duruma göre farklılık bulunmazken (Akçay ve Pekel, 2017; Küçükbaş Duman ve Atabek Yiğit, 2019) bazı çalışmalarda ise kadın öğrencilerin çevre okuryazarlığı düzeyleri ile ekolojik ayak izi farkındalıklarının erkek öğrencilere göre yüksek olduğu bulunmuştur (Fatemi vd., 2022; Yıldız vd., 2023).

Çalışma sonuçlarına göre katılımcıların medeni durumu ve günlük çalışma süresi ile iş yerinde mesai olup olmasına göre ise anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çalışmaya katılanların yaşları, eğitim ve gelir durumları ile çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı ile ilgili ifadelerle katılımları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını anlamak için parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H-testi yapılmış olup anlamlılık 0,05 düzeyinde test edilmiştir.

Tablo 4: Yaş Değişkenine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

	İfade	X ²	p
ÇEVRE FARKINDALIĞI	Ç1. Televizyonu seyretmedikleri halde açık bırakanları, kapatmaları için uyarırım.	3,010	0,556
	Ç2. Etrafımdakileri çevre kirliliği konusunda bilinçlendirmeye çalışırım.	1,593	0,810
	Ç3. Eski gazete/dergileri geri dönüşüme atarım.	3,635	0,458
	Ç4. Arkadaşlarımın ellerini yıkarken suyu israf etmeleri beni ilgilendirmez.	9,158	0,057
	Ç5. Geri dönüştürülmüş bir ürün kullanmak beni mutlu eder.	1,166	0,884
	Ç6. Dışarıda yemeğe gittiğimizde eğer bitiremezsem kalanların paketlenmesini isterim.	6,669	0,154
	Ç7. Kullandığım bir ürünü tekrar tekrar farklı amaçlarla kullanırım.	1,721	0,787
	Ç8. Plastik şişede su almak yerine yanımda mataramı taşırım.	0,758	0,944
	Ç9. Bilim insanlarının küresel ısınma olayını abarttıklarını düşünüyorum.	9,499	0,048*
	Ç10. Sürdürülebilir çevre için atık yönetimi konusunda faaliyetler gerçekleştirmek gereksizdir.	2,125	0,713
	Ç11. Hava sıcaklıklarının mevsim normallerinden farklı olması önemsenecek bir durum değildir.	2,897	0,575
	Ç12. Boş teneke kutuları geri dönüştürmeye gerek yoktur.	2,129	0,712
	Ç13. Sürdürülebilir çevre insan dışındaki canlılar için önemli değildir.	4,450	0,348
	Ç14. Elektrikğin hangi kaynaktan üretildiği bence önemli değil.	2,239	0,962

BİLGİ OKURYAZARLIĞI	B1. Bilgi edinmede düşünce ve ifade özgürlüğünü dikkate alırım.	6,275	0,180
	B2. Bilgiye yasal bir şekilde ulaşırım ve kullanırım.	5,067	0,281
	B3. Elde edilen bilgi kaynaklarını inceleyerek temel düşünceleri özetleyebilirim.	3,881	0,422
	B4. Bilgi kaynaklarındaki farklı bakış açılarını anlayıp değerlendirebilirim.	5,777	0,216
	B5. Web kaynaklarına ilişkin değerlendirme ölçütlerini dikkate alırım.	4,522	0,340
	B6. Elde edilen bilgileri sistematik şekilde düzenleyerek sorunların çözümünde kullanabilirim.	2,278	0,685
	B7. Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırabilir ve bütünleştirebilirim.	3,358	0,500
	B8. Gerektiğinde kaynaklara yeniden erişebilmek için tüm bilgi alıntılarını uygun şekilde düzenleyerek kaydedebilirim.	1,754	,0781
	B9. Kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını tam ve doğru olarak gösteririm.	1,967	0,742
	B10. Basılı kaynak ve elektronik ortamlardaki kişisel hak ve güvenlik konularını dikkate alırım.	5,444	0,245
	B11. Elde edilen bilgiyi yorumlayarak sonuçlarını ortaya koyabilirim.	1,767	0,779
	B12. Kullanılacak bilgiyle ilgili gizlilik ve güvenlik konularını dikkate alırım.	8,658	0,070
	B13. Ulaşılan bilgiye dayalı olarak kavramlar ve çıkan sonuçlar arasındaki ilişkiyi belirleyebilirim.	8,993	0,061
	B14. Bilgi kaynaklarının türlerini ve alanlarını belirleyebilirim.	6,719	0,151
	B15. Bilgi ihtiyacını başkaları ile paylaşarak yapılandırabilirim.	3,881	0,422
	B16. Elde edilen bilgiyi belli ölçütlere göre sınıflandırabilirim.	4,106	0,392
	B17. Kaynaklardan elde edilen bilgiyi önceki bilgilerle ilişkilendirerek özgün bir şekilde yeniden ifade edebilirim.	4,140	0,387
	B18. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere göre değerlendirebilirim.	5,913	0,206
	B19. Değiştirilmiş, yanlış ve taraflı bilgiyi fark edebilirim.	6,247	0,181
	B20. İhtiyaç duyulan bilginin nerede bulunacağını bilirim.	3,361	0,499
	B21. Bilgi kaynaklarının türlerini ve önemini bilirim.	2,521	0,641
	B22. Bilgi ihtiyacını tanımlayabilirim.	2,313	0,678
	B23. İhtiyaç duyulan bilgiyle ilgili temel kavramları bilirim.	3,889	0,421
	B24. Bilginin temel özelliklerine göre nasıl düzenlendiğini bilirim.	5,913	0,206
	B25. Bilgiye ulaşmada elektronik kaynaklardan yararlanabilirim.	1,082	0,897
	B26. Web kaynaklarını, veri tabanlarını ve tarama motorlarını kullanırken, hangi anahtar sözcük ve ilişkili terimleri, nasıl kullanacağını bilirim.	4,454	0,348
	B27. Bilgiye ulaşmada güncel basılı kaynaklardan yararlanabilirim.	6,606	0,158
	B28. Bilgi ihtiyacının kapsamını ve yapısını sürekli olarak gözden geçirebilirim.	3,600	0,463
	B29. Bilgi ve iletişim teknolojisindeki değişiklikleri izlerim.	1,201	0,878

X²: Chi-Square, p<0.05

Tablo 4'te katılımcıların yaşı ile çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı ile ilgili ifadelerle katılma derecelerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığına dair sonuçlar verilmiş olup sadece "Bilim insanların küresel ısınma olayını abarttıklarını düşünüyorum." şeklindeki Ç9 ifadesinde ($X^2=9,499$ / $p=0,04<0,05$) gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Yaş değişkeni-

ne göre Kruskal Wallis H-testi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılaşmaların hangi gruplar arasında gerçekleştiğini belirlemek amacıyla gruplar arasında ayrı ayrı Mann-Whitney U testi yapılmış olup sadece 20-29 yaş ile 50-59 yaş arasında ($p=0,02<0,05$) anlamlı farklılık bulunmakta olup ikinci yaş aralığındaki katılımcıların ifadeye katılım düzeyleri yüksektir.

Tablo 5: Eğitim Değişkenine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

	İfade	X^2	p
ÇEVRE FARKINDALIĞI	Ç1. Televizyonu seyretmedikleri halde açık bırakanları, kapatmaları için uyarırım.	3,563	0,168
	Ç2. Etrafımdakileri çevre kirliliği konusunda bilinçlendirmeye çalışırım.	0,655	0,721
	Ç3. Eski gazete/dergileri geri dönüşüme atarım.	0,312	0,856
	Ç4. Arkadaşlarımın ellerini yıkarken suyu israf etmeleri beni ilgilendirmez.	7,191	0,027*
	Ç5. Geri dönüştürülmüş bir ürün kullanmak beni mutlu eder.	0,673	0,714
	Ç6. Dışarıda yemeğe gittiğimizde eğer bitiremezsem kalanların paketlenmesini isterim.	0,785	0,675
	Ç7. Kullandığım bir ürünü tekrar tekrar farklı amaçlarla kullanırım.	4,573	0,102
	Ç8. Plastik şişede su almak yerine yanımda mataramı taşıyırım.	0,943	0,624
	Ç9. Bilim insanların küresel ısınma olayını abarttıklarını düşünüyorum.	13,501	0,001*
	Ç10. Sürdürülebilir çevre için atık yönetimi konusunda faaliyetler gerçekleştirmek gereksizdir.	3,003	0,223
	Ç11. Hava sıcaklıklarının mevsim normallerinden farklı olması önemsenecek bir durum değildir.	1,920	0,383
	Ç12. Boş teneke kutuları geri dönüştürmeye gerek yoktur.	1,285	0,526
	Ç13. Sürdürülebilir çevre insan dışındaki canlılar için önemli değildir.	2,099	0,350
	Ç14. Elektrikğin hangi kaynaktan üretildiği bence önemli değil.	0,256	0,880

BİLGİ OKURYAZARLIĞI	B1. Bilgi edinmede düşünce ve ifade özgürlüğünü dikkate alırım.	1,628	0,443
	B2. Bilgiye yasal bir şekilde ulaşırım ve kullanırım.	1,690	0,430
	B3. Elde edilen bilgi kaynaklarını inceleyerek temel düşünceleri özetleyebilirim.	2,314	0,314
	B4. Bilgi kaynaklarındaki farklı bakış açılarını anlayıp değerlendirebilirim.	1,703	0,427
	B5. Web kaynaklarına ilişkin değerlendirme ölçütlerini dikkate alırım.	2,233	0,327
	B6. Elde edilen bilgileri sistematik şekilde düzenleyerek sorunların çözümünde kullanabilirim.	1,968	0,374
	B7. Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırabilir ve bütünleştirebilirim.	1,223	0,543
	B8. Gerektiğinde kaynaklara yeniden erişebilmek için tüm bilgi alıntılarını uygun şekilde düzenleyerek kaydedebilirim.	0,586	0,746
	B9. Kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını tam ve doğru olarak gösteririm.	0,664	0,718
	B10. Basılı kaynak ve elektronik ortamlardaki kişisel hak ve güvenlik konularını dikkate alırım.	5,378	0,068
	B11. Elde edilen bilgiyi yorumlayarak sonuçlarını ortaya koyabilirim.	1,371	0,504
	B12. Kullanılacak bilgiyle ilgili gizlilik ve güvenlik konularını dikkate alırım.	3,958	0,138
	B13. Ulaşılan bilgiye dayalı olarak kavramlar ve çıkan sonuçlar arasındaki ilişkiyi belirleyebilirim.	4,080	0,130
	B14. Bilgi kaynaklarının türlerini ve alanlarını belirleyebilirim.	4,300	0,116
	B15. Bilgi ihtiyacını başkaları ile paylaşarak yapılandırabilirim.	2,314	0,314
	B16. Elde edilen bilgiyi belli ölçütlere göre sınıflandırabilirim.	0,498	0,779
	B17. Kaynaklardan elde edilen bilgiyi önceki bilgilerle ilişkilendirerek özgün bir şekilde yeniden ifade edebilirim.	0,546	0,761
	B18. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenilirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere göre değerlendirebilirim.	1,275	0,529
	B19. Değiştirilmiş, yanlış ve taraflı bilgiyi fark edebilirim.	1,583	0,453
	B20. İhtiyaç duyulan bilginin nerede bulunacağını bilirim.	2,219	0,330
	B21. Bilgi kaynaklarının türlerini ve önemini bilirim.	1,835	0,399
	B22. Bilgi ihtiyacını tanımlayabilirim.	2,600	0,265
	B23. İhtiyaç duyulan bilgiyle ilgili temel kavramları bilirim.	1,481	0,477
	B24. Bilginin temel özelliklerine göre nasıl düzenlendiğini bilirim.	1,275	0,529
	B25. Bilgiye ulaşmada elektronik kaynaklardan yararlanabilirim.	0,162	0,922
	B26. Web kaynaklarını, veri tabanlarını ve tarama motorlarını kullanırken, hangi anahtar sözcük ve ilişkili terimleri, nasıl kullanacağını bilirim.	0,279	0,870
	B27. Bilgiye ulaşmada güncel basılı kaynaklardan yararlanabilirim.	0,371	0,831
	B28. Bilgi ihtiyacının kapsamını ve yapısını sürekli olarak gözden geçirebilirim.	3,924	0,141
	B29. Bilgi ve iletişim teknolojisindeki değişiklikleri izlerim.	8,306	0,016*

X²: Chi-Square, p<0.05

Tablo 5'te katılımcıların eğitim durumu ile çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı ile ilgili ifadelere katılma derecelerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığına dair sonuçlar verilmiş olup, çevre farkındalığı boyutunda iki ifadeye (Ç4 ve Ç9) ve bilgi okuryazarlığı boyutunda bir ifadeye (B29) katılımda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre "Arkadaşlarımla ellerini yıkarken suyu israf etmeleri beni ilgilendirmiyor." şeklindeki Ç4 ifadesi ($X^2=7,191 / p=0,02<0,05$), "Bilim insanlarının küresel ısınma olayını abarttıklarını düşünüyorum." şeklindeki Ç9 ifadesi ($X^2=13,501 / p=0,00<0,05$) ve "Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki değişiklikleri izlerim." şeklindeki B29 ifadesinde ($X^2=8,306 / p=0,01<0,05$) gruplar arasında ista-

tistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Üç ifadeye anlamlı farklılık, lise ile lisansüstü eğitim seviyesindeki katılımcılar arasında ortaya çıkmış olup iki ifadeye (Ç4 ve Ç9) lise mezunlarının ortalaması daha yüksek, bir ifadeye (B29) daha düşüktür. Ç9 ifadesinde lise ve lisans arasında, B29 ifadesinde ise lisans ve lisansüstü eğitim seviyesindekiler arasında fark bulunmuştur. Ç9 ifadesinde lise mezunlarının, B29 ifadesinde lisans mezunlarının ortalaması daha yüksektir. Bu sonuçlara göre eğitim seviyesi daha düşük katılımcıların küresel ısınmanın abartıldığını düşündükleri söylenebilir. Teknolojik değişimleri en fazla takip edenlerin ise lisans mezunları oldukları ifade edilebilir.

Tablo 6: Gelir Durumu Değişkenine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

	İfade	X^2	p
ÇEVRE FARKINDALIĞI	Ç1. Televizyonu seyretmedikleri halde açık bırakanları, kapatmaları için uyarırım.	0,570	0,966
	Ç2. Etrafımdakileri çevre kirliliği konusunda bilinçlendirmeye çalışırım.	2,320	0,677
	Ç3. Eski gazete/dergileri geri dönüşüme atarım.	2,655	0,617
	Ç4. Arkadaşlarımla ellerini yıkarken suyu israf etmeleri beni ilgilendirmiyor.	3,389	0,495
	Ç5. Geri dönüştürülmüş bir ürün kullanmak beni mutlu eder.	3,141	0,534
	Ç6. Dışarıda yemeğe gittiğimizde eğer bitiremezsem kalanların paketlenmesini isterim.	1,240	0,871
	Ç7. Kullandığım bir ürünü tekrar tekrar farklı amaçlarla kullanırım.	5,076	0,280
	Ç8. Plastik şişede su almak yerine yanımda mataramı taşıyorum.	2,689	0,611
	Ç9. Bilim insanlarının küresel ısınma olayını abarttıklarını düşünüyorum.	6,959	0,138
	Ç10. Sürdürülebilir çevre için atık yönetimi konusunda faaliyetler gerçekleştirmek gereksizdir.	7,308	0,121
	Ç11. Hava sıcaklıklarının mevsim normallerinden farklı olması önemsenecek bir durum değildir.	1,638	0,802
	Ç12. Boş teneke kutuları geri dönüştürmeye gerek yoktur.	1,238	0,872
	Ç13. Sürdürülebilir çevre insan dışındaki canlılar için önemli değildir.	7,128	0,129
	Ç14. Elektriklinin hangi kaynaktan üretildiği bence önemli değil.	1,584	0,812

BİLGİ OKURYAZARLIĞI	B1. Bilgi edinmede düşünce ve ifade özgürlüğünü dikkate alırım.	1,585	0,811
	B2. Bilgiye yasal bir şekilde ulaşırım ve kullanırım.	12,666	0,013*
	B3. Elde edilen bilgi kaynaklarını inceleyerek temel düşünceleri özetleyebilirim.	7,728	0,102
	B4. Bilgi kaynaklarındaki farklı bakış açılarını anlayıp değerlendirebilirim.	1,833	0,766
	B5. Web kaynaklarına ilişkin değerlendirme ölçütlerini dikkate alırım.	3,557	0,469
	B6. Elde edilen bilgileri sistematik şekilde düzenleyerek sorunların çözümünde kullanabilirim.	9,891	0,058
	B7. Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırabilirim ve bütünleştirebilirim.	11,546	0,021*
	B8. Gerekğinde kaynaklara yeniden erişebilmek için tüm bilgi alıntılarını uygun şekilde düzenleyerek kaydedebilirim.	3,415	0,491
	B9. Kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını tam ve doğru olarak gösteririm.	3,864	0,425
	B10. Basılı kaynak ve elektronik ortamlardaki kişisel hak ve güvenlik konularını dikkate alırım.	13,986	0,007*
	B11. Elde edilen bilgiyi yorumlayarak sonuçlarını ortaya koyabilirim.	5,894	0,207
	B12. Kullanılacak bilgiyle ilgili gizlilik ve güvenlik konularını dikkate alırım.	7,715	0,103
	B13. Ulaşılan bilgiye dayalı olarak kavramlar ve çıkan sonuçlar arasındaki ilişkiyi belirleyebilirim.	6,341	0,175
	B14. Bilgi kaynaklarının türlerini ve alanlarını belirleyebilirim.	8,667	0,070
	B15. Bilgi ihtiyacını başkaları ile paylaşarak yapılandırabilirim.	7,728	0,102
	B16. Elde edilen bilgiyi belli ölçütlere göre sınıflandırabilirim.	9,943	0,051
	B17. Kaynaklardan elde edilen bilgiyi önceki bilgilerle ilişkilendirerek özgün bir şekilde yeniden ifade edebilirim.	4,990	0,288
	B18. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenilirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere göre değerlendirebilirim.	9,723	0,060
	B19. Değiştirilmiş, yanlış ve taraflı bilgiyi fark edebilirim.	8,240	0,083
	B20. İhtiyaç duyulan bilginin nerede bulunacağını bilirim.	4,788	0,310
	B21. Bilgi kaynaklarının türlerini ve önemini bilirim.	2,634	0,621
	B22. Bilgi ihtiyacını tanımlayabilirim.	2,383	0,665
	B23. İhtiyaç duyulan bilgiyle ilgili temel kavramları bilirim.	12,636	0,013*
	B24. Bilginin temel özelliklerine göre nasıl düzenlendiğini bilirim.	9,723	0,060
	B25. Bilgiye ulaşmada elektronik kaynaklardan yararlanabilirim.	3,414	0,491
	B26. Web kaynaklarını, veri tabanlarını ve tarama motorlarını kullanırken, hangi anahtar sözcük ve ilişkili terimleri, nasıl kullanacağını bilirim.	5,916	0,206
	B27. Bilgiye ulaşmada güncel basılı kaynaklardan yararlanabilirim.	3,371	0,498
	B28. Bilgi ihtiyacının kapsamını ve yapısını sürekli olarak gözden geçirebilirim.	1,884	0,757
	B29. Bilgi ve iletişim teknolojisindeki değişiklikleri izlerim.	7,371	0,118

X²: Chi-Square, p<0.05

Katılımcıların gelir durumları ile çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığına dair ifadelere katılma derecelerinde anlamlı bir farklılık olup-olmadığını anlamak için de Kruskal Wallis H-testi yapılmış olup anlamlılık 0,05 düzeyinde test edilmiştir. Tablo 6'ya göre çevre farkındalığı boyutunda hiçbir ifadeye anlamlı bir farklılık bulunmamış olup bilgi okuryazarlığı boyutunda ise toplam 4 ifadeye (B2, B7, B10 ve B23) katılımda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre "Bilgiye yasal bir şekilde ulaşım ve kullanım," şeklindeki B2 ifadesinde ($X^2=12,666 / p=0,01<0,05$), "Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırabilir ve bütünleştirebilirim," şeklindeki B7 ifadesinde ($X^2=11,546 / p=0,02<0,05$), "Basılı kaynak ve elektronik ortamlardaki kişisel hak ve güvenlik konularını dikkate alırım," şeklindeki B10 ifadesinde ($X^2=13,986 / p=0,00<0,05$) ve "İhtiyaç duyulan bilgiyle ilgili temel kavramları bilirim," şeklindeki B23 ifadesinde ($X^2=12,636 / p=0,01<0,05$) gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Genel itibarıyla B7 ifadesinde gelir düzeyi 40-60 bin TL arasında olan katılımcıların, B10 ve B23 ifadelerinde ise gelir düzeyi 60-80 bin TL arasında olan katılımcıların ortalaması daha yüksektir.

Sonuç ve Değerlendirme

Çevre sorunlarının sebepleri arasında bireylerin bilgi, tutum, duyarlılık ve davranış eksiklikleri önemli bir yer tutmaktadır. Yeşil bilgi okuryazarlığı, bireylerin sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir düşünce alanındaki farkındalığının artması ve çevresel zorluklarla başa çıkmada bireysel ve örgütsel davranışlarda değişikliklerle birlikte gelir. Çevreye yardımcı olmak için ihtiyaç analizi, bilgi arama, değerlendirme ve organize etme yöntemleri ve stratejileri ile becerilerini ve bilgilerini içerir. Ayrıca çevresel konular ve sorunlar hakkında bilinçli kararlar alınmasına da yardımcı olur. Bu bağlamda, geleceği şekillendirmede rol oynayan en önemli kurumlar olan üniversiteler, yeşil bilgi okuryazarlığı ile çevre korumanın entegrasyonunu anlamaktan sorumludur (Fatemi vd., 2022). Bu sorumluluğun yerine getirilmesinde bilgi merkezi olarak akademik kütüphanelerin de önemli bir rolü bulunmaktadır.

Çevre konusunda farkındalığın artırılması ve kütüphanelerin sürdürülebilirliğinin ölçülmesine yönelik çalışmalar giderek artmaktadır (Khalid ve Batool, 2020; Sunday ve Dada, 2022; Tribelhorn,

2023). Ülkemizde de çeşitli çalışmalar yapılmakla beraber farklı örneklemeler üzerinde çalışılarak elde edilecek bulguların gelecek planlarına yansıtılması kütüphanelerin ve üniversitelerin geleceği açısından fayda sağlayacaktır.

Çevre okuryazarlığı açısından, akademik kütüphaneler kullanıcı gruplarına çevre koruma konusunda bilgi yayarak kritik bir rol oynayabilir. Üniversite kütüphaneleri yeşil uygulamalara yönelerek mevcut tesis ve altyapılarını sürdürülebilir hale getirmek için çalışmanın yanı sıra çevre okuryazarlığını artırmak için çevresel sürdürülebilirliğin önemini öğretmede bir model ve merkez haline gelebilirler (Singh ve Mishra, 2021). Zira çevresel bilgilere ulaşma ve bu bilgileri doğru şekilde değerlendirme becerisi, çevre sorunlarına yönelik farkındalığın da temelini oluşturur.

Yeşil bilgi okuryazarlığının geliştirilmesi; eğitim, dijital farkındalık ve etik değerlere yaslanan bütünleşik bir yaklaşımı gerektirmektedir. Bunun yanında üniversite kütüphanelerinin yeşil bilgi okuryazarlığı düzeyini geliştirmek için atılacak adımların ve önerilerin uygulanabilirliği, üniversite yönetimlerinin desteği ve kütüphane çalışanlarının motivasyonu ile doğrudan ilişkilidir. Yeşil bilgi okuryazarlığının geliştirilmesi, çevre dostu bir kültürün yayılmasına, sürdürülebilir bilgi sistemlerinin oluşturulmasına ve çevreye duyarlı kararların alınmasına da katkı sağlar. Eğitim, bilinçlendirme, teknoloji kullanımı, politika geliştirme ve araştırma gibi çeşitli yollarla bu okuryazarlık seviyesinin artırılması, her bireyin daha sürdürülebilir bir bilgi yönetim pratiği geliştirmesine yardımcı olabilir.

Toplumun tüm bireyleri gibi kütüphane çalışanlarının da çevreye karşı sorumluluğu vardır. Ayrıca doğru bilgiye en az çevresel etkiye yol açacak şekilde ulaşmanın yollarını gösterme de bilgi uzmanlarının sorumluluklarından biridir. Bilgi okuryazarlığı, bilgiye daha geniş erişim sağlayarak bireylerde çevresel bilincin gelişimini destekleyebilir. Bilgi okuryazarlığı, çevresel konularda güvenilir bilgi arayışını, eleştirel değerlendirmeyi ve bilinçli karar verme becerisini sağlar. Bu beceriler çevre okuryazarlığını ve çevresel farkındalığı güçlendirir. Yüksek çevre farkındalığı, bireyleri daha sorumlu çevresel davranışlara yönlendirebilir. Bilgi uzmanlarının kişisel, teknik ve akademik bilgi okuryazarlığı becerilerini çevresel farkındalıkla geliştirmeleri günümüzde önemi artan sürdürülebilir bilgi hizmetleri açısından da elzemdir. Çünkü kütüphaneler bilgiye erişimi sağlamak ve top-

luma hizmet etmek amacıyla faaliyet gösteren kurumlardır. Sıklıkla yoğun bilgi paylaşımı ve veri analizi yapan kütüphane çalışanları kullanıcılara bu konuda rehberlik ederler. Kullanıcılarını yetkin bilgi arayıcıları olmaya hazırlayan akademik kütüphaneler bilgi okuryazarlığının da temel aktörlerinden biridir. Kütüphaneciler, hem yüz yüze hem de çevrimiçi öğrenmede bilgi okuryazarlığı eğitimi verebilirler. Ancak bunun için önce kendileri öğrettiklerini uygulamalı yani bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olmalıdırlar (McTavish ve Robertson, 2020). Bu süreçte kütüphanelerde yüksek düzeyde bilgi ve veriye dayalı işler yapan bilgi uzmanlarının meslek yaşamları içerisinde bilgi okuryazarlıklarını geliştirecek fırsatlara sahip olmalarına ihtiyaç bulunmaktadır.

Bir bilgi merkezinin genel olarak yeşil bilgi okuryazarlığı anlayışını benimseyerek bu duruma göre kendi bünyesindeki dönüşüm planını hayata geçirmesi kütüphanenin çevre dostu bir kurum olma yolunda ileri seviyede olduğunu göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bu durumdan yola çıkılarak bu çalışmada da incelendiği gibi, akademik kütüphanelerin misyonlarına 'sürdürülebilir okuryazarlık' ve 'çevre bilinci' gibi kavramların eklenmesi önem arz etmektedir. Kütüphane kullanıcılarının çevre farkındalığının yükselmesi ve yeşil bilgi okuryazarlığının artırılması öncelikli bir konu haline gelmiştir. Ancak kütüphane personelinin çevre farkındalığı düzeyinin belirlenmesi bu yolda atılacak ilk adımdır. Bu çalışma da UNİKOP kütüphaneleri örneğinde kütüphane çalışanlarının çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı düzeyleri üzerinden yeşil bilgi okuryazarlıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

UNİKOP bölgesi akademik kütüphanelerindeki personel içinde çalışmaya katılanların ilgili ifadelerle katılma dereceleri değerlendirildiğinde çevre farkındalığı ile ilgili en yüksek ortalama sahip ifadenin "Etrafımdakileri çevre kirliliği konusunda bilinçlendirmeye çalışırım"; bilgi okuryazarlığı ile ilgili en yüksek ortalama sahip ifadenin ise "Bilgiye ulaşmada elektronik kaynaklardan yararlanabilirim" şeklinde olduğu görülmektedir. Her iki boyutun da ayrı ayrı ortalaması 3'ün üzerinde olup katılımcıların çevre farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin ortanın üstü olduğu söylenebilir. Kulbin ve Virkus'un (2015) çalışması katılımcı kütüphane çalışanlarının kendi bilgi okuryazarlığı düzeylerini iyi olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Çeşitli gruplar üzerinde

yapılan çalışmalar ise birbirleriyle çelişkili sonuçlara işaret etmektedir. Örneğin Başaran'ın (2005) çalışması öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık seviyelerinin iyi olduğunu gösterirken; Kaya ve Durmuş'un (2008) çalışması eğitim fakültesi öğrencilerinin bilgi okuryazarlık düzeylerinin orta seviyede olduğunu; Polat'ın (2005) çalışması ise yüksek lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerilerinin yeterince gelişmediğini göstermektedir. Çevre okuryazarlığı boyutunda kütüphaneciler üzerinde doğrudan bir çalışmaya rastlanmamış olmakla birlikte öğretmenlere yönelik olarak Erbasan'ın (2018) çalışması katılımcıların çevresel tutum düzeylerinin yüksek ancak çevre okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğunu; öğrencilere yönelik çalışmalar (Kahyaoğlu ve Özgen, 2012; Teksöz vd., 2010) ise katılımcıların çevre odaklı düşünme şekline ve olumlu çevresel farkındalığa sahip olduğunu göstermektedir. Birreylerin bilgi okuryazarlığı yeterlilikleri, çevre konularında bilinçli bilgi edinmelerini ve bu bilgiyi anlamlı davranışlara dönüştürmelerini kolaylaştırır. Bu da doğrudan çevre farkındalığını artırarak sürdürülebilir davranışları destekleyebilir.

Çalışmanın sonuçları, çalışanların çevre farkındalığı ile bilgi okuryazarlığı algılarına dair ifadelerle katılma derecelerinde demografik faktörlere bağlı farklılık olup olmadığına yönelik olarak medeni durum ve günlük çalışma süresinin anlamlı bir farklılık yaratmadığını buna karşılık cinsiyet ve yaş ile eğitim ve gelir düzeyi açısından bazı maddelerde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu durumda çalışmanın sonuçları farklı gruplar üzerindeki bazı çalışmalar (Demiralay, 2008; Usluel, 2007; Yıldız vd., 2023) ile uyumlu, bazı çalışmalardan (Akçay ve Pekel, 2017; Karadeniz Bayrak, 2014) ise farklıdır.

Anlamlı farklılık gösteren ifadeler incelendiğinde kadınların çevre konusunda etrafındakileri bilinçlendirmeye erkeklerle oranla daha fazla önem verdikleri buna karşın erkeklerin bilgi kaynakları arasında elektronik kaynaklara kadınlardan daha fazla başvurdukları söylenebilir. Kadın katılımcıların, su israfı ve hava sıcaklıklarının mevsim normallerinden sapması konularında erkek katılımcılara göre daha hassas oldukları belirlenmiştir. Bu durum, kadınların çevresel duyarlılık ve sürdürülebilirlik konularında daha yüksek farkındalık sergiledikleri şeklinde değerlendirilebilir. Erkek katılımcılar ise bilgiye nereden ulaşacaklarını ve elektronik kaynaklardan nasıl faydalanacaklarını bildiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, erkek ka-

tılımcıların bilgiye erişim konusundaki özgüvenlerinin daha yüksek olabileceğine işaret etmektedir. Eğitim düzeyi açısından bakıldığında ise eğitim seviyesi daha düşük katılımcıların 'küresel ısınmanın abartıldığı' yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu bulgu, çevre bilincinin eğitim seviyesi ile doğru orantılı olarak arttığına işaret etmektedir. Çalışmanın anket formunda açık uçlu sorular bulunmadığı için bu durumun nedenleri üzerine katılımcılardan doğrudan bilgi edinmek mümkün olmasa da bireysel ya da kurumsal farklılıkların etkisini dikkate almakta fayda bulunmaktadır. Dolayısıyla ileriki çalışmalarda görüşme ya da odak grup gibi farklı araştırma teknikleri kullanılarak katılımcılardan yüz yüze bilgi alınıp bu sonuçlara dair daha sağlıklı bir değerlendirme yapılabilir.

Araştırma bulguları göz önüne alındığında genel olarak; çalışanların çevresel konulara dair temel bilgilere sahip oldukları görülmektedir. Ancak yeşil bilgi okuryazarlığına dair derinlemesine bilgi ve uygulamalı bilgi seviyelerinin de sınırlı olduğu görülmektedir. Bunun yanında çalışanlar, sürdürülebilirlik ve çevre dostu uygulamalar konusunda yüksek bir farkındalığa sahipken; bu farkındalıkları günlük iş akışlarına ve kütüphane hizmetlerine entegre etme konusunda ise bazı eksiklik ve zorluklar yaşamaktadırlar. Katılımcılar, çevre farkındalığı boyutunda "Etrafımdakileri çevre kirliliği konusunda bilinçlendirmeye çalışırım." ve "Eski gazete/dergileri geri dönüşüme atarım." ifadelerine yüksek oranda katılmışlardır. Bu durum, çalışanların çevre kirliliğiyle mücadelede bireysel sorumluluk bilincine sahip olduklarını ve geri dönüşüm davranışlarını günlük yaşamlarına entegre ettiklerini göstermektedir. Dolayısıyla kütüphane çalışanlarının çevresel duyarlılığa sahip oldukları ve bu bilinci çevrelerine aktarmaya istekli oldukları söylenebilir. Buna karşılık, en az katılım gösterilen ifade "Sürdürülebilir çevre için atık yönetimi konusunda faaliyetler gerçekleştirmek gereksizdir." olmuştur. Bu bulgu, çalışanların çevresel sürdürülebilirliğe dair genel olarak olumlu bir farkındalığa sahip olduklarını ve atık yönetiminin önemini benimsediklerini göstermektedir.

Bilgi okuryazarlığı boyutunda ise en fazla katılım gösterilen ifadeler "Bilgiye ulaşmada elektronik kaynaklardan yararlanabilirim." ve "Bilgi edinmede düşünce ve ifade özgürlüğünü dikkate alırım." şeklindedir. Bu sonuç, kütüphane çalışanlarının bilgiye erişim konusunda dijital kaynakları etkin

biçimde kullandıklarını ve bilgi edinme sürecinde özgür düşünceye önem verdiklerini göstermektedir. Ancak en az katılım gösterilen "Bilgi ihtiyacını tanımlayabilirim." ifadesi, çalışanların bilgi ihtiyacını sistematik biçimde belirleme konusunda bazı eksikliklere sahip olduklarını düşündürmektedir. Sonuç olarak bireylerin bilgiye erişim kapasitesi kadar, bu bilgiyi çevre yararına dönüştürebilme becerileri de önemlidir. Yeşil bilgi okuryazarlığı, bilgi toplumundan sürdürülebilir toplum anlayışına geçişle anahtar bileşenlerinden birisi durumundadır.

ÜNİKOP üniversite kütüphaneleri örneğinde gerçekleştirilen çalışma, bölgesel bir tablo ortaya koymakta olup ülke genelindeki üniversite kütüphanelerine genellenmesi amacı taşımamaktadır. Çalışmanın kütüphanelerde yeşil bilgi okuryazarlığıyla ilgili araştırmalara katkıda bulunacağı düşünülmekle birlikte, alınacak eğitim, kurs, proje gibi faaliyetlerle çevre farkındalığının da bilgi okuryazarlığının da artırılabilmesi unutulmamalıdır. Nitekim Fatemi vd. (2022) eğitimle yeşil bilgi düzeyindeki artışın çevre farkındalığını da artırdığını vurgularken Kulbin ve Virkus (2015) da kütüphane çalışanları ve kullanıcılarının bilgi okuryazarlığının geliştirilmesi için danışmanlık ve eğitim ihtiyacı olduğunu belirtmektedirler. Dolayısıyla çalışmanın farklı kütüphanelerde farklı zamanlarda dönemsel olarak yenilenmesi faydalı olacaktır.

Çalışma bulgularından yola çıkarak ÜNİKOP kütüphanelerinde gelecekte yapılabilecek teknik ve akademik çalışmalara yönelik öneriler sunulabilir. ÜNİKOP genelinde;

- Kullanıcılara doğa sevgisinin yanında, çevre ve doğa verisi okuma becerisi kazandırılması,
- Kütüphane içinde atık yönetimi konusunda eğitimler düzenlenmesi,
- Kullanıcıların çevreyle ilgili bilgiye nasıl erişebileceğine atölye, seminer, çevrimiçi kurslar verilmesi,
- Yeşil bilgi okuryazarlığına dair eğitim programlarının artırılması,
- Yeşil kütüphane uygulamaları ve sürdürülebilir bilgi yönetimi stratejileriyle ilgili sertifikalar ve ödüller verilerek kütüphane personelinin motivasyonunun artırılması,

- Yeşil bilgi okuryazarlığının gelişimini ve verimliliğini izlemek için kütüphane personeli arasında anket gibi geri bildirim mekanizmaları oluşturulması,
- Yeşil bilgi ağları oluşturularak, bilgi dolaşımının artırılması,
- Açık bilim kaynaklarının desteklenmesi,
- Belediyeler başta olmak kamu kurum/kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve STK'lar arasında veri paylaşımı ve ortak projeler geliştirilmesi,
- Tüm çalışanlara çevresel bilgiyi politik, ekonomik ve etik bağlamda değerlendirebilme becerilerinin kazandırılması faydalı olacaktır.

Extended Abstract

Academic libraries, as spaces where large numbers of people gather for extended periods, require significant resources, primarily energy and water, to function effectively (Saha and Guha, 2019). As individuals, institutions, and societies increasingly grapple with the challenges posed by environmental problems, libraries are becoming information centers for educating individuals who exhibit more ecologically conscious behavior. However, various obstacles and shortcomings arise in this regard, one of which is the environmental awareness of the staff.

As library personnel responsible for the acquisition, collection, classification, recording, storage, and presentation of information to the user, environmental awareness is a crucial aspect for academic libraries, both in terms of regional development and environmental sustainability. This is where green information literacy comes into play. Green information literacy refers to individuals' ability to find, evaluate, interpret, and transform environmental information into sustainable actions. This concept emerged from the integration of environmental awareness and sustainability understanding into classical information literacy. In the context of the increasingly rapid digital transformation worldwide, green information literacy aims to enable individuals to effectively use digital tools and technologies in their information acquisition processes and to provide resources to users with more environmentally friendly approaches. It also includes acquiring, sharing, and evaluating information safely, effectively, and ethically in the digital environment.

Information literacy refers to the ability to effectively access, evaluate, and use information (Kurbanoğlu and Akkoyunlu, 2001: 87). Information literacy is not only an academic skill but also beneficial in developing various tools to solve problems encountered in daily life. People learn how to access information on the internet, how to identify reliable sources, and how to use information effectively through the contribution of information literacy. Living in an information-intensive digital world has increased the need for expert information center employees who know how to access current and accurate information and who also consider environmental impacts in this process, as well as making the development of employee qualifications a priority. Universities and university libraries are among the places where the need for qualified human resources capable of adapting to rapid change is most acutely felt. Environmental literacy, defined as individuals knowing environmental concepts and being able to establish relationships between these concepts and events (Kışoğlu et al., 2010), is essential for environmental sustainability. Green information literacy, which aims to raise awareness among individuals about how to be green in searching for, using, and communicating information, comes with increased awareness of sustainable development and sustainable thinking, and changes in individual and organizational behaviors in dealing with environmental challenges.

Although environmental problems have become more global today, awareness and action begin locally. In this respect, improving the personal, technical, and academic green information literacy skills of those working in academic libraries is highly beneficial for both raising awareness of environmental problems and taking action to contribute to their solution. University libraries, in addition to providing researchers with information resources in various content and formats, monitoring data management, and offering research support services, also help local businesses and entrepreneurs develop innovative solutions by better understanding the conditions of the region. This study aims to determine the levels of environmental awareness and green information literacy of academic library personnel in the UNİKOP region, considering various factors. The study examines the environmental awareness and information literacy levels of academic library employees in the context of specific demog-

raphic factors such as gender, age, education, marital status, income, and daily working hours.

The research population consists of academic library personnel in the UNİKOP (KOP Region Universities Union) region, encompassing 13 universities in 8 provinces of Central Anatolia. Analysis of the data collected through surveys reveals that the participants' environmental awareness and information literacy levels are above average. The study's findings indicate that while marital status and daily working hours did not significantly affect the degree to which employees agreed with statements regarding their perceptions of environmental awareness and information literacy, gender, age, education, and income levels did show differences in some items. Considering the results of the research findings, it appears that employees generally possess basic knowledge of environmental issues. However, their in-depth and applied knowledge of green information literacy is limited.

Kaynakça

- Adıgüzel, A. (2011). Bilgi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 15-28. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/787028>
- Adıgüzel, A. (2014). Öğretmen Adaylarının Öğrenmeye İlişkin Tutumları ile Bilgi Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 14-24. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ajeli/article/438499>
- Ajani, Y. A., Tella, A. ve Enakrire, R. T. (2024). The Green Library Revolution: A Catalyst for Climate Change Action. *Collection and Curation*, 43(2), 60-67. <https://doi.org/10.1108/CC-10-2023-0032>
- Akbulut, M., Alaca, E., Büyükçolpan, T., Cevher, N., Kurbanoglu, S., Soylu, D. ve Yıldırım, B. F. (2018). Üniversite Kütüphanelerinde Yeşil (Çevreci) Yaklaşımlar: Türkiye Geneline Bir Araştırma. *Bilgi Dünyası*, 19(2), 203-230. <https://doi.org/10.15612/BD.2018.693>
- Akçay, S. ve Pekel, F. O. (2017). Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci ve Çevresel Duyarlılıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(3), 1174-1184. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.330249>
- Akkoyunlu, B. ve Kurbanoglu, S. (2004). Öğretmenlerin Bilgi Okuryazarlığı Öz-yeterlik İnancı Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(20), 11-20.
- Albertyn, K. ve Zinn, S. (2022). Green Public Libraries: Library Users' Perspectives. *Innovation*, 64(1), 3-29. https://journals.co.za/doi/10.10520/ejc-innovation_v2022_n64_a2
- Altınöz, N. (2010). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Çevre Okuryazarlık Düzeyleri. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Yayınlanmamış Lisans Tezi.
- Archie, M. L. (2003). Advancing Education Through Environmental Literacy. The Harbinger Institute, Association for Supervision and Curriculum Development. https://vcnva.org/wp-content/uploads/2024/08/ADVANCING-ENVIRONMENTAL-LITERACY_ONE-PAGER.pdf
- Atabek Yiğit, E. ve Balkan Kıyıcı, F. (2022). The Environmental Awareness in the Context of Sustainable Development: A Scale Development Study. *Sakarya University Journal of Education*, 12(3), 646-665. <https://doi.org/10.19126/suje.1167444>
- Avcı, Ü. ve Arslan, E. (2019). Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı ve Bilgi Okuryazarlığı ile Alınan Hizmetiçi Eğitimin Etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 52(3), 891-914. <https://doi.org/10.30964/ae-bfd.493124>
- Badke, W. (2010). Foundations of Information Literacy: Learning from Paul Zurkowski. *Online* 34(1), 48-50. https://www.researchgate.net/publication/293703989_Foundations_of_information_literacy_Learning_from_paul_zurkowski
- Başaran, M. (2005). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgi Okuryazarlıklarının Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 163-177. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/article/90831>
- Bawden, T. (2016, January). Global Warming: Data

- Centres to Consume Three Time as Much Energy in Next Decade, Experts Warn. The Independent. <https://www.independent.co.uk/climate-change/news/global-warming-data-centres-to-consume-three-times-as-much-energy-in-next-decade-experts-warn-a6830086.html> (Erişim Tarihi: 21.01.2026).
- Bennett, S. (2003). Libraries Designed for Learning, CLIR Report. <https://www.clir.org/wp-content/uploads/sites/6/pub122web.pdf> (Erişim Tarihi: 19.01.2026).
- Bincy, O. K. ve Vasudevan, T. M. (2023). Environmental Sustainability: Awareness and Practices Among Library Professionals in University of Calicut. *The Journal of Academic Librarianship*, 49(1), 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2023.102748>
- Bundy, A. (2004). Australian and New Zealand Information Literacy Framework: Principles, Standards and Practice. Adelaide: Australian and New Zealand Institute for Information Literacy. <https://adbu.fr/wp-content/uploads/2013/02/Infolit-2nd-edition.pdf> (22.01.2026).
- Büyükçolpan, T. ve Yılmaz, B. (2023). Çeşitli Değişkenlerin Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı Düzeyleri Üzerine Etkisi. *Bilgi Yönetimi Dergisi*, 6(1), 146-178. <https://doi.org/10.33721/by.1288896>
- Cadovska, I. ve Tkalić, A. M. (2017). Green Literacy as Part of A Strategy for the Development of Information Service. *Vjesnik Bibliotekara Hrvatske*, 60(1), 65-77. <https://doi.org/10.30754/vbh.60.1.537>
- Chowdhury, G. (2012). An Agenda for Green Information Retrieval Research. *Information Processing and Management*, 8(6), 1067-1077. <https://dl.acm.org/doi/10.1016/j.ipm.2012.02.003>
- Demiralay, R. (2008). *Öğretmen Adaylarının Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanımları Açısından Bilgi Okuryazarlığı Öz-yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Demirtaş Doğan, H. ve Gürpınar, B. (2023). Green Libraries and the User's Perspective: A Case Study in Turkey. *Sage Open*, 13(4), 1-11. <https://doi.org/10.1177/21582440231211432>
- Devine, J. ve Appleton, L. (2023). Environmental Education in Public Libraries. *Library Management*, 44(2), 152-165. <https://doi.org/10.1108/lm-10-2022-0091>
- Erbasan, Ö. (2018). Öğretmenlerin Çevre Okuryazarlıklarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Afyonkarahisar: Afyonkocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Fatemi, M., Samiei, M. ve Maleki, M. (2022). Green Information Literacy and Environmental Protection: Allameh Tabatabai University Students' Viewpoints. *Quarterly Journal of Management of Information Resources & Services*, 9(1), 71-78. <https://doi.org/10.30473/mrs.2022.64468.1523>
- George D. ve Mallery P. (2003). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference. 11.0 Update. Allyn & Bacon. <https://www.afhayes.com/spss-sas-and-r-macros-and-code.html> (Erişim Tarihi: 12.01.2026).
- Gömleksiz, M. N., Kan, A. Ü. ve Bozpolat, E. (2013). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığına İlişkin Görüşleri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 5(18), 71-87. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/155278>
- Gupta, E., Natarajan, R., Gulati, A. ve Batcha, M. S. (2018). Implementation of Green Library Techniques at C.S J.M. University Library: A Viability Study. *International Journal of Research in Engineering, IT and Social Sciences*, 8(6), 46-50. https://indusedu.org/pdfs/IJREISS/IJREISS_1981_39194.pdf
- Gürdal, O. (2000). Yaşamboyu Öğrenme Etkinliği Enformasyon Okuryazarlığı. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(2), 176-187. <http://www.tk.org.tr/index.php/tk/article/view/816>
- Hammons, J., Brayton, S., Gunn, A., Johnson, M.W., Mallon, M. ve Scarnecchia, M. (2025). Celebrating 50 Years of Information Literacy: A Presentation Series. *College & Research Libraries News (C&RL News)*, 86(7), 300-304. <https://doi.org/10.5860/crln.86.7.300>
- Hauke, P. (2023). From Green Literacy to Sustai-

- nability Transliteracy: A Broader View at Green Libraries Business. *Anuario SEDIC 2023 (Revista de la Sociedad Española de Documentación e Información Científica, no 86), 12-22.* <https://doi.org/10.47251/clip.n86.91>
- Hauke, P., ve Werner, K. U. (2013). Going Green as a Marketing Tool for Libraries: Environmentally Sustainable Management Practices. <http://library.ifla.org/147/1/086-hauke-en.pdf>
- Humbhi, S., Tareen, S., Humbhi, A. ve Raheem, A. (2024). Environmental Sustainability and Green Information Literacy in the Public Libraries of Balochistan. *Library Philosophy and Practice* (e-journal). 8196. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/8196>
- International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). (2018). Exemplars, Educators, Enablers: Sustainability is Libraries' Business. <https://www.ifla.org/publications/node/81763> (Erişim Tarihi: 11.01.2026).
- Jankowska, M. A., Smith, B. J. ve Buehler, M. A. (2014). Engagement of Academic Libraries and Information Science Schools in Creating Curriculum for Sustainability: An Exploratory Study. *The Journal of Academic Librarianship*, 40(1), 45-54. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2013.10.013>
- Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N. (2012). Öğretmen Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 5(2), 171-185. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/304187>
- Kaplowitz, M.D. ve Levine, R. (2005). How Environmental Knowledge Measures up at a Big Ten University. *Environmental Education Research*, 11(2), 143-160. <https://doi.org/10.1080/1350462042000338324>
- Karabulut, Ş. (2022). Sosyal Bilgiler Derslerinde Çevre ile İlgili Konuların Öğretimine İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri. Uşak: Uşak Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karadeniz Bayrak, B. (2014). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Düzeyleri ve Eleştirel Düşünme Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1), 439-456. <https://doi.org/10.9761/JASSS2261>
- Karaismailoğlu, E.S. (2018). Öğretmenlerin Çevre Bilinci Düzeyinin Belirlenmesi-Ankara Etmesgut Örneği. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karioja, E. (2012). Sustainability in Libraries: A Comparative Study of Ecological Sustainability. IFLA WLIC, 2012. https://www.the-seus.fi/bitstream/handle/10024/56815/Karioja_Elina.pdf (Erişim Tarihi: 11.01.2026).
- Kaya, S. ve Durmuş, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Araştırma Yaparken İnterneti Kullanma Düzeyleri. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu Sempozyum Kitabı (s. 778-786). Kuşadası, Aydın. <https://icits2025.gazi.edu.tr/>
- Khalid, A. ve Batool, S. H. (2020). A Qualitative Case Study of Green Environment: Practices, Attitudes and Future Strategies of Pakistani University Librarians. *Electronic Green Journal*, 1(44), 1-21. <https://doi.org/10.5070/G314443701>
- Kışoğlu, M., Gürbüz, H., Sülün, A., Alaş, A. ve Erkol, M. (2010). Environmental Literacy and Evaluation of Studies Conducted on Environmental Literacy in Turkey. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(3), 772-779. https://iojes.net/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=IO-JES_202.pdf&key=41341
- Kinslow, A. T., Sadler, T. D. ve Nguyen, H. T. (2019). Socio-scientific Reasoning and Environmental Literacy in A Field-based Ecology Class. *Environmental Education Research*, 25(3), 388-410. <https://doi.org/10.1080/13504622.2018.1442418>
- Kiş, N. (2025). Yeşil Kütüphanelerin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Stratejik Rolü: Uluslararası Ödüllü Projelerden Kanıtlar. *Bilgi Dünyası*, 26(1), 319-351. <http://doi.org/10.15612/BD.2025.833>
- Koç, H. ve Karatekin, K. (2013). Coğrafya Öğret-

- men Adaylarının Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 139-174. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3350>
- Kulbin, J. ve Virkus, S. (2015). Knowledge, Skills and Attitudes of Librarians in Developing Library Users' Information Literacy. S. Kurbanoglu, J. Boustany, S. Spiranec, E. Grasian içinde Third European Conference, Information Literacy: Moving Toward Sustainability (s. 549-557). İsviçre: Springer.
- Kurbanoğlu, S. ve Akkoyunlu, B. (2001). Öğrencilere Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılması Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 81-88. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/article/102699>
- Kurbanoğlu, S. ve Boustany, J. (2014). From Green Libraries to Green Information Literacy. S. Kurbanoğlu vd. içinde Information Literacy: Lifelong Learning and Digital Citizenship in the 21st Century (s. 47-58). İsviçre: Springer.
- Küçükbaş Duman, F. ve Atabek Yiğit, E. (2019). ISO 14001 Sahip İşletme Çalışanlarının Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. *International Anatolia Academic Online Journal*, 5(2), 129-140. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/743841>
- Lahyani, K., Diab, G. ve Moukhliiss, G. (2024). Role of Academic Libraries in the Achievement of Sustainable Development Goals Case Study: The Mohamed Sekkat University Library. *Procedia Computer Science*, 236, 566-573. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2024.05.067>
- Leeming, F. C., Dwyer, W. O.ve Bracken, B. A. (1995). Children's Environmental Attitude and Knowledge Scale: Construction and Validation. *The Journal of Environmental Education*, 26(3), 22-31. <https://doi.org/10.1080/00958964.1995.9941442>
- Lei, F. (2019). From Green Libraries to Sustainable Thinking: Multi-faceted Green Information Literacy Instruction. *Agricultural Library and Information*, 31(4), 71-76. <http://nytsqb.aiijournal.com/EN/Y2019/V31/I4/71>
- Lenstra, N. (2014) Cyberorganizing Everyday Heritage in and Around Public Libraries: An Exploratory Study in Illinois. *Public Library Quarterly*, 33(1), 1-22. <https://doi.org/10.1080/01616846.2014.877716>
- McTavish, H. ve Robertson, L. (2020). Canadian Academic Librarians as Online Teachers. *Systemics, Cybernetics and Informatics*, 18(6), 15-23. <http://www.iis.org/CDs2020/CD2020Summer/papers/EA912JM.pdf>
- Mulumba, O. ve Nakazibwe, I. (2017). The Emerging role of LIS Professionals in Combating Adverse Environmental Effects. <http://library.ifla.org/1945/1/190-mulumba-en.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2026).
- Oyelude, A. A ve Alabi, A.O. (2013). Greening: Pluses and Minuses of Nigerian Libraries in Promoting Environmental Sustainability. <http://library.ifla.org/133/1/115b-oyelude-en.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2026).
- Önal, N. ve Çetin, O. (2014). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 1-30. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181452>
- Özdemir, E. ve Arslantekin, S. (2024). Sürdürülebilirlik ve Kütüphanecilik Bağlamında Yeşil Kütüphaneler. *Bilgi Dünyası*, 25(2), 459-497. <https://doi.org/10.15612/BD.2024.772>
- Özel, N. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Değerlendirilmesi: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası*, 17(2), 247-264. <https://doi.org/10.15612/BD.2016.525>
- Patton, M. Q. (2002). Qualitative Research & Evaluation Methods. Sage Publications.
- Peacock, J. (2001). Teaching Skills for Teaching Librarians: Postcards from the Edge of the Educational Paradigm. *Australian Academic & Research Libraries*, 32(1), 26-40. <https://doi.org/10.1080/00048623.2001.10755141>
- Polat, C. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlığı Becerilerindeki Zorlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 19(4), 1-25. <http://www.>

- tk.org.tr/index.php/tk/article/view/137
- Ray, K. A. (2001). The Postmodern Library in An Age of Assessment. <https://alair.ala.org/server/api/core/bitstreams/d00c0468-a931-4ac8-96fd-e8213b1c06fc/content>
- Ren, X. ve Lu, J. (2024). Librarians Attitudes Toward Library's Roles in Environmental Sustainability. *Journal of Librarianship and Information Science*, 1(1), 1-14. <https://doi.org/10.1177/09610006241229460>
- Saatçioğlu, Ö., Özmen, Ö. ve Sürel, P. Ö. (2003). Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Geliştirilmesinde Kütüphanelerin Rolü ve Dokuz Eylül Üniversitesi Uygulaması. *Bilgi Dün-yası*, 4(1), 45-63. <https://doi.org/10.15612/BD.2003.510>
- Saha, S. R., ve Guha, A. K. (2019). Impact of Social Media Use of University Students. *International Journal of Statistics and Applications*, 9, 36-43. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2880272>
- Sahavirta, H. (2018). A Garden on the Roof doesn't Make a Library Green. In: Hauke P, Charney M and Sahavirta H (eds) *Going Green: Implementing Sustainable Strategies in Libraries Around the World. Buildings, Management, Programmes and Services*. Berlin and Boston, MA: De Gruyter Saur, pp. 5-21.
- Silik, Y. ve Aydın, F. (2021). Dijital Okuryazarlık ve Teknoloji Okuryazarlığı: Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4), 17-34. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.907788>
- Singh, P. ve Mishra, R. (2021). Environmental Literacy through Go Green in Academic Libraries. *Pearl A Journal of Library and Information Science*, 15(4), 237-247. <https://doi.org/10.5958/0975-6922.2021.00028.0>
- Snaveley, L. ve Cooper, N. (1997). The Information Literacy Debate. *The Journal of Academic Librarianship*, 23(1), 9-13. [https://doi.org/10.1016/S0099-1333\(97\)90066-5](https://doi.org/10.1016/S0099-1333(97)90066-5)
- Son, S. (2024). Libraries' Roles in Media and Information Literacy Education: Obtaining the Opinions of South Korean Volunteer Librarians through the Delphi Method. *IFLA Journal* 50(3), 525-546. <https://doi.org/10.1177/03400352241252922>
- Sunday, K. ve Dada, J. (2022). Green library: Reducing Carbon Footprints Towards Sustainable Development in Libraries: A Case Study of Federal College of Education Library, Zaria, Nigeria. *Ciencia Da Informação Em Revista*, 8(1), 3-15. <https://doi.org/10.28998/cirev.2021v8n2a>
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.
- Tariq, M., Shahzad, K. ve Sulehri, I. G. (2025). Factors Influencing the Adoption of Green Libraries for Environmental Sustainability: A Systematic Literature Review. *LIBRI*, 75(1), 1-18. <https://doi.org/10.1515/libri-2024-0089>
- Teksöz, G., Şahin, E. ve Ertepinar, H. (2010). Çevre Okuryazarlığı, Öğretmen Adayları Ve Sürdürülebilir Bir Gelecek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 307-320. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/87477>
- Thomas, I., Nicita, J. (2002). Sustainability Education and Australian Universities. *Environmental Education Research*, 8(4), 475-492. <https://doi.org/10.1080/1350462022000026845>
- Tribelhorn, S. K. (2023). Preliminary Investigation of Sustainability Awareness and Activities among Academic Libraries in the United States. *The Journal of Academic Librarianship*, 49(3), 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2022.102661>
- Usluel, Y. K. (2007). Can ICT Usage Make a Difference on Student Teachers Information Literacy Self-efficacy. *Library & Information Science Research*, 29(1), 92-102. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2007.01.003>
- Ünal, F. ve Er, H. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(41), 1059-1068. <https://acikerisim.bartın.edu.tr/server/api/core/bitstreams/d58717f3-a911-48da-8b3b-a1d5f52fbcff/content>
- Vyas, P. R., ve Parmar, K. G. (2021). Towards the Sustainable Development Goal: Concept of Green Library and Green Information Li-

- teracy. *Towards Excellence*, 13(2), 675-682. <https://hrdc.gujaratuniversity.ac.in/Uploads/EJournalDetail/30/1046/53.pdf>
- Walter, S. (2011). Distinctive Signifiers of Excellence: Library Services and the Future of the Academic Library. *College & Research Libraries*, 72(1), 6-8. <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/16127/17573>.
- Yıldız, T. K., Ulusoy, H. ve Sarıçoban, S. (2023). Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Ekolojik Ayak İzi Farkındalıkları ve Çevre Okuryazarlığı Düzeylerinin Belirlenmesi. *Journal of Health Sciences Institute*, 8(3), 476-483. <https://doi.org/10.51754/cusbed.1379170>
- Yılmaz, E. ve Kavak, A. (2024). Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlığı Öz-Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi: Kırıkkale Üniversitesi Örneği. *Bilgi Yönetimi*, 7(2), 348-374. <https://doi.org/10.33721/by.1560442>
- Yüksel, I. ve Adıgüzel, A. (2011). A Glance at Standard Development Studies and Accreditation Process as Sustaining Tools for Quality in Teacher Education in Turkey. *International Journal of Instruction*, 4(2), 39-50. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/59764>
- Zheng, Q., Zheng, Y., Zheng, Q. ve Su, X. (2020). Effects of Environmental Education and Environmental Facilities on Visitors' Environmental Literacy-A Case of Rural Tourism. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 69, 313-323. <https://doi.org/10.33788/rcis.69.20>